

Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Recent Period Turkish Studies

Araştırma Makalesi | Research Article

Açık Erişim | Open Access

Marmara ve Batı Anadolu Bölgesindeki Rum İzci Örgütleri ve Megali İdea

Greek Scout Organizations in the Marmara and Western Anatolian Regions and the Megali Idea

Nilüfer Erdem¹

¹ İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul, Türkiye

Öz

Rumlara, bir diğer ifadeyle Osmanlı tebaası Rumca (Yunanca) konuşan Ortodokslara ait izci örgütleri incelendiğinde Megali İdea ile bağlarını ortaya koyan pek çok kanıt ulaşılmaktadır. Etkinlik ve törenlerini Yunan Milli Marşı ile açmış, geçit törenlerinde Yunan bayrakları taşımış, Yunan subayları ile irtibat halinde olmuşlardır. Bunlara bağlı izciler “Büyük Yunanistan”ı kurmak hedefi ile Türk topraklarına ayak bastığı andan itibaren Yunan ordusuna rehberlik etmişler ve saflarında savaşmışlar gibi Yunan ordusu bürolarında çeşitli hizmetlerde çalışmışlardır. Makalenin amacı, Türk İstiklal Harbi döneminde İstanbul ve İzmir başta olmak üzere Marmara ve Batı Anadolu bölgelerinde faaliyet göstermiş Rumlara ait izci örgütlerinin Megali İdea ile bağını ortaya koymaktır. Amacımıza yönelik olarak Yunan kaynaklarına bakılmış, Yunan resmi gazetesi, Yunanlılara ve Rumlara ait basın organları, Yunanlı akademisyenlerin konu ile alakalı çalışmaları incelenmiştir.

Abstract

An examination of scout organizations belonging to the Rums - namely, Greek-speaking Orthodox subjects of the Ottoman Empire - reveals extensive evidence of their connection to the Megali Idea. These organizations opened their ceremonies and activities with the Greek national anthem, carried Greek flags in parades, and maintained contact with Greek military officers. Scouts affiliated with these organizations acted as guides for the Greek army from the moment they set foot on Turkish soil with the aim of establishing a “Greater Greece.” They not only fought alongside the Greek forces but also served in various administrative and logistical roles within the Greek military offices. This article aims to uncover the relationship between the Megali Idea and the Greek scout organizations that were active in the Marmara and Western Anatolia regions - particularly in Istanbul and Izmir - during the Turkish War of Independence. In line with this objective, Greek sources were consulted, including the Greek official gazette, Greek and Rum press publications, and the scholarly works of Greek academics relevant to the subject.

Anahtar Kelimeler

İzcilik • Hellen • Megali İdea • İşgal • İzci Örgütü • Batı Anadolu

Keywords

Scouting • Hellen • Megali Idea • Occupation • Scout Organization • Western Anatolia

Çalışmamızda Ortodoks olan, Rumca (Yunanca) konuşan Osmanlı tebaasını “Rum” ifadesiyle anarak Yunanca konuşan, Ortodoks Yunanistan vatandaşlarını anmamız gerektiğinde “Yunanlı” kelimesini kullandık. Ancak Rumlar ve Yunanlıların iç içe geçtiği durumlarda “Hellen” sözcüğünü tercih ettik. Yunanlılar kendileri ve Rumları “Hellenler” olarak anmaktadırlar.

“ Atıf | Citation: Erdem, Nilüfer. “Greek Scout Organizations in the Marmara and Western Anatolian Regions and the Megali Idea.” *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları–Recent Period Turkish Studies* 47 (2025): 114–137. <https://doi.org/10.26650/YTA2025-1633744>

© This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© 2025. Erdem, N.

✉ Sorumlu Yazar | Corresponding author: Nilüfer Erdem nilerdem@istanbul.edu.tr

Extended Summary

Scouting was introduced to Istanbul during the Second Constitutional Era; however, it did not gain significant momentum among the Turks at that time. Following the Ottoman Empire's defeat in the Balkan Wars, the Committee of Union and Progress (İttihat ve Terakki Cemiyeti) began to actively support scouting activities, particularly through Turkish sports clubs. Scouting was increasingly viewed not only as a means of fostering good citizenship but also as a preparatory activity for the defense of the nation. During this period, youth organizations affiliated with the Committee of Union and Progress were established as auxiliary bodies to promote such goals. Although five to six Turkish scout troops were active in the capital after the Armistice of Mudros, little further development occurred. It was only after the establishment of the Republic of Türkiye that Turkish scouting experienced significant growth.

In contrast, during the Armistice period, non-Muslim communities - including Greeks, Armenians, and Jews - established and maintained active scout organizations in Istanbul. For these communities, scouting became a demonstration of communal strength and visibility. Among them, the Greek scouts - namely, Greek-speaking Orthodox subjects of the Ottoman Empire - were the most prominent. To fully understand the activities of these Greek scout groups in Istanbul, one must consider the structure and ideological foundations of the Greek Scout Organization in Greece itself. Scouting was introduced in Greece in 1910 and soon gained the strong support of then-Prime Minister Eleftherios K. Venizelos. The founders and key supporters of the Greek Scout Organization were closely affiliated with both Venizelos and the irredentist ideology of the Megali Idea.

The first charter of the Greek Scout Organization in Greece, issued in 1912, stated that the organization's goal was to raise "Hellenic children" - both within and beyond the borders of the Greek Kingdom - as good citizens and soldiers. This mission statement, which clearly aligned with the ideology of the Megali Idea, also encompassed Greek-speaking Orthodox subjects of the Ottoman Empire. The charter allowed the central organization in Athens to establish local administrative boards to realize this objective, thereby enabling the formation of Greek scout troops in Ottoman territories. The Greek Scout Organization designated March 25 - the anniversary of the outbreak of "the Greek War of Independence in 1821" and a date of immense symbolic importance - as its official holiday. In some Anatolian scout groups, oath-taking ceremonies were intentionally scheduled for this date.

The earliest Greek scouts and their leaders in Istanbul and Izmir emerged from Greek gymnastics clubs. During the Turkish War of Independence, the number of Greek scout troops in Istanbul grew to 45, with units established in nearly every neighborhood inhabited by Greeks. Among the most prominent areas were Kurtuluş and Beyoğlu. Greek scouts in Istanbul were reported to have committed serious offenses, including acts of violence and murder. Outside of Istanbul, Greek scouting units were also active in Çanakkale, Dedeoğlu, and Karaoğlu (three troops each), and in Edirne, Uzunköprü, Kırklareli, Erdek, Mudanya, Mürefte, İzniç, Gemlik, Bandırma, Bursa, and Tekirdağ (one troop each). In Western Anatolia, Greek scouting first developed in İzmir, and during the Turkish War of Independence, the number of troops in the region increased to 63. From the moment the Greek army landed in İzmir on May 15, 1919, Greek scouts provided direct support to military operations by guiding army units, fighting alongside them, and working in military offices as interpreters, couriers, and postal workers.

The official publication of the Greek Scout Organization in Greece, *İ Zoi Ton Proskopon (The Life of the Scouts)*, regularly featured news about Greek scout activities in the Marmara and Western Anatolian regions - particularly in Istanbul and Izmir - throughout the tenure of Eleftherios Venizelos. The fact that reports concerning Greek scouts in Istanbul and Izmir were consistently positioned directly below those concerning Athens-based scouts underscores the close connection between the Greek Scout Organization in Greece and its affiliates in Ottoman territories. This alignment further reveals the ideological and organizational ties between the Greek scouting movement in Marmara and Western Anatolia and the broader nationalist aspirations encapsulated in the Megali Idea. Numerous pieces of evidence attest to this connection. Greek scouts in these regions received their uniforms from Greek embassies and consulates, began their ceremonies and public events with the Greek National Anthem, and carried the Greek flag in official parades. Their oath included a commitment to serve "God and the homeland" - where "homeland" was understood not merely as the existing Greek state, but as the envisioned "Greater Greece."

Following the Turkish victory at the Battle of Sakarya, expectations placed on Greek scouts intensified. As rumors of the Greek army's impending retreat from Anatolia began to spread, the Greek population in Western Anatolia established a resistance-oriented organization called the Hellenic Anatolian Defense Organization (Elliniki Mikrasi-atiki Amina, EMA), with which the Greek scouts actively cooperated. In the final days of the Greek military presence in

Anatolia, Greek scouts also took part in political mobilization efforts, notably playing a visible role in the autonomy rally for Western Anatolia led by the Greek High Commissioner Aristeidis Stergiadis in Izmir.

In light of these developments, it is not plausible to interpret Greek scouting in Marmara and Western Anatolia as a series of innocent activities involving children singing songs, engaging in physical exercise, and exploring nature. Rather, the movement functioned as a vehicle for nationalist mobilization, closely tied to political and military objectives aligned with the Megali Idea.

Giriş

Çeşitli yaş gruplarındaki gençlerin zihinsel, fiziksel, sosyal, duygusal ve karakter gelişimine katkıda bulunan bir etkinlik olan izcilik, ilk olarak İngiltere’de başlamıştır. İngiliz General Baden Powell, 1908 yılında yazmış olduğu “Scouting for Boys [Erkek Çocuklar İçin İzcilik]” isimli eserinde izciliğin ilkelerini ortaya koyarak çerçevesini çizmiştir. Baden Powell tarzı izciliği II. Meşrutiyet döneminde Osmanlı başkentine taşıyanlar Ahmet ve Abdurrahman Robenson kardeşler olmuştur. Robenson kardeşlerin gayreti ile İstanbul’daki belli başlı okullarda ilk izcilik uygulamaları başlamıştır. İzcilik ilk zamanlarda “keşşaflık” olarak anılmıştır.¹ Balkan Savaşları öncesinde izcilik diğer ülkelerle kıyaslandığında hızlı yayılmamış, küçük bir zümrenin serbest zamanlarını değerlendirdiği bir etkinlik olarak kalmıştır.² Osmanlı Devleti’nin Balkan Savaşlarında almış olduğu yenilgi akabinde basında izcilik konusu daha geniş yer bulmuş, Balkan yenilgisinin sebepleri arasında Osmanlı toplumunun beden eğitime ve benzeri faaliyetlere gereken önemi vermediği de dillendirilmiştir.³

Balkan Savaşları sonrasında İttihat ve Terakki hükümeti yeni spor kulüplerinin kuruluşunu ve izcilik faaliyetlerini desteklemeye karar vermiştir. İzcilği araştırmak üzere Avrupa’ya gönderilen yetkililerin dönüşü sonrasında Harbiye Nazırı Enver Paşa’nın himayesinde İzciler Ocağı kurulmuş ve 1914 yılı Nisan ayında tüzüğü yayınlanmıştır. İzciler Ocağı’nın Başbuğu Enver Paşa olup bu tüzük, kurgusu yönüyle o günkü milliyetçilik duygularıyla uyumludur. Kaldı ki değer kazandırma uygulamaları arasında yer alan izcilik,⁴ çocukları ve gençleri iyi bir insan, iyi bir vatandaş olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedef, 1914 tüzüğündeki izcilik andından da açıkça anlaşılmaktadır.⁵

Beden eğitiminin, spor faaliyetlerinin ve askeri eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla 1913 yılında kurulan Türk Gücü Cemiyeti sonrasında teşkil edilen Osmanlı Güç Dernekleri, gençleri kışlaya girmeden önce askerliğe hazırlamayı hedeflemişlerdir. Osmanlı Güç Derneklerine 17-20 yaş arasındaki gençler alınmış, 12-17 yaş arasındaki gençlerden oluşan İzciler Ocağı ise Osmanlı Güç Derneklerinin bir alt teşkilatı olarak faaliyet göstermiştir. İzciler Ocağı ve Osmanlı Güç Dernekleri, Birinci Dünya Savaşı’nın başlamasıyla devreden çıkmış, Osmanlı Devleti ile Almanya’nın ittifakının bir neticesi olarak Nisan 1916’da Osmanlı Genç Dernekleri kurulmuştur. Genç Derneklerinin başına Müfettiş-i Umumi olarak Almanya’dan Von Hoff getirilmiş, bir diğer ifadeyle İngiliz modelinden farklı bir gençlik örgütlenme modeline geçilmiştir. Osmanlı Genç Derneklerinin kuruluşuna ilişkin geçici kanun uyarınca 12-17 yaş arasındaki gençlerden “Gülbüz Derneği”, 17-20 yaş arasındakilerden ise “Dinç Derneği” teşkil edilmiştir. Osmanlı tebaası tüm gençlerin bu derneklere katılımı zorunlu tutulmuş, Zafer Toprak’ın “İttihat ve Terakki’nin yan örgütleri” olarak nitelendirdiği ve “gençleri yurt savunmasına hazırlayan paramiliter nitelikte kuruluşlar” dediği bu dernekler, Osmanlı Devleti’nin Birinci Dünya Savaşı’nda aldığı yenilgi sonrasında İttihat ve Terakki Fırkası gibi tarih sahnesinden çekilmişlerdir.⁶ Mondros Mütarekesi’nden sonra İstanbul’da 5-6 Türk izci obası varlığını sürdürmüş, ancak pek gelişme

¹İsmail Güven, “Osmanlı’dan Günümüze İzciliğin Gelişimi ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. 36, S. 1-2, 2003, s. 65-67; Zafer Toprak, “Cumhuriyet Arifesi Türkiye’de İzcilik (1923)”, *Tombak – Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat Dergisi*, S. 25, 1999, s. 71-72.

²Erol Akcan, “İşgal İstanbul’unda İzcilik Teşkilatı”, *Osmanlı İstanbulu V*, ed. Feridun M. Emecen, Ali Akyıldız, Emrah Safa Gürkan, 29 Mayıs Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2018, s. 234.

³Erol Akcan, “İşgal İstanbul’unda İzcilik Teşkilatı”, s. 234-235.

⁴Hilmi Türkylmaz, Tuncay Canbulat, Halit Arapoğlu, Yaşar Çıraklı, “Toplumsal Değerlerin Aktarılmasında Farklı Bir Yöntem: İzcilik”, *Tarih Okulu Dergisi*, S. XLVII, 2020, s. 2905-2906.

⁵Zafer Toprak, “Meşrutiyet ve Mütareke Yıllarında Türkiye’de İzcilik”, *Toplumsal Tarih*, S. 52, 1998, s. 16-17.

⁶Zafer Toprak, “İttihat ve Terakki’nin Paramiliter Gençlik Örgütleri”, *B.Ü. Beşeri Bilimler Dergisi*, S. 7, 1979, s. 95-101.

⁷Erol Akcan, “İşgal İstanbul’unda İzcilik Teşkilatı”, s. 243-248.

gösterememiştir.⁷ Türk izciliği cumhuriyet döneminde kurumsal bir yapıya oturtulmuş ve yeni bir gelişme göstermiştir.⁸

“Mütareke yıllarında izcilik Osmanlı’daki unsurların gövde gösterisi vesilesi olmuş”, İstanbul’da işgal güçleri dâhil her cemaat bir izci örgütüne sahip olmuştur. Robert Kolej’deki Amerikan İzci Örgütü, “ABD’ye tescilliydi”. Beyoğlu’ndaki İngiliz İzci Örgütü Londra’daki British National Headquarters diye bilinen merkeze, 1920 yılında kurulmuş olan İtalyan İzci Örgütü ise Roma’ya bağlıydı. Beş veya altı obadan oluşan Rus İzci Örgütü, İstanbul’daki Rus mültecilerin çocuklarından teşkil edilmişti.⁹ İstanbul ve çevresinde faaliyet gösteren Yahudi İzci Örgütü dokuz, Ermeni İzci Örgütü otuz iki¹⁰ obadan oluşuyordu. Bu gruplar içerisinde sayısal üstünlük Rum İzci Örgütü’nde idi.¹¹

Bu çalışmanın amacı Marmara ve Batı Anadolu bölgelerindeki Rum İzci Örgütlerinin Megali İdea, bir diğer ifadeyle Yunanistan’ın yayılmacı emelleriyle bağlantısını gözler önüne sermektir. Rum İzci Örgütlerinin Türk İstiklal Harbi dönemindeki kimi faaliyetlerine Türkiye’de kaleme alınmış akademik çalışmalarda değinilmiştir.¹² Bunlar genellikle Türkiye’deki arşivlerde yer alan belgelere dayanmakta olup Rum izciliğinin Yunanistan’ın emelleri ile bağlantısı yüzeysel olarak açıklanabilmiştir. Bu çalışmada, Osmanlı topraklarındaki Rum izciliğinin Yunanistan’daki Atina merkezli izci örgütünün amaçları ve hedefleri, bir diğer ifadeyle Megali İdea ile bağlantısı ortaya konmaya çalışılmış, bu konuda Yunan resmi belge ve yayınlarından, Yunan ve Rum basın organlarından, konuyla alakalı Yunanlı akademisyenlerin çalışmalarından yararlanılmıştır.

1. Yunan İzci Örgütü’nün Kuruluşu, Şekillenmesi ve Amaçları

Yunanistan’da izcilik faaliyetleri 1910 Kasım’ında beden eğitimi öğretmeni Athanasios Lefkaditis¹³ öncülüğünde başlamıştır. Öğretmeni bulunduğu Dimitrios N. Makris Eğitim Kurumlarındaki öğrencilerle ilk Yunan izci obalarını Lefkaditis tesis etmiştir. Lefkaditis, 1908 Olimpiyat Oyunları sebebiyle ziyaret ettiği Londra’da izcilik ile tanışmıştır. 1908 yılında olduğu gibi 1910 yılında da İngiliz izciliğinin Londra’daki bürolarını ziyaret etmiş ve Baden Powell tarafından izcilik konusunda şahsen bilgilendirilmiştir. Lefkaditis’e cesaret veren,¹⁴ 1910 yılında Yunanistan’da başbakanlığı üstlenmiş olan Eleftherios K. Venizelos’tur.¹⁵

Lefkaditis haricinde Yunanistan’da bir izcilik örgütü tesis edilmesi konusunda dönemin pek çok önemli ismi inisiyatif almışlardır. Bunlar içinde öncelikle 1900 yılından itibaren Makedonya’yı Yunanistan’a dâhil

⁸İsmail Güven, “Osmanlı’dan Günümüze İzciliğin Gelişimi ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri”, s. 73.

⁹Zafer Toprak, “Meşrutiyet ve Mütareke Yıllarında Türkiye’de İzcilik”, s. 13-15.

¹⁰Erol Akcan, “İşgal İstanbul’unda İzcilik Teşkilatı”, s. 237-238.

¹¹Νικόλαος Κ. Παράδεισης [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνητες Πατρίδες 1919-1922 [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik 1919-1922]*, Β’ Έκδοση [2. Baskı], Εκδόσεις Ο Μικρός Ρωμύος [Mikros Romyos Yayınları], Αθήνα [Atina], 2000, s. 12; 34; 71; 144.

¹²Hülya Toket, *Mütareke Döneminde İstanbul Rumları*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 2006, s. 83; 131-139; Nurhan Aydın, Rabia İşçi, “Milli Mücadele Döneminde Azınlıkların Faaliyetleri”, *Müverrih*, C. 1, S.1, 2024, s. 33; Zeynel Özlü, Enver Demir, “İzmir Vilayeti İzci Teşkilatlarına Dair Bulgular (1922-1923)”, *İzmir Spor Tarihi*, Ed. Günver Güneş, Bahri Okumuş, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2019, s. 224, Ferhat Eroğlu, “Daima Hazır! Osmanlı Devleti’nde İzciliğin Tarihi (1910-1922)”, *Gazi Akademik Bakış*, C. 17, S. 34, 2024, s. 226-227.

¹³Yunancanın Türk Alfabesi kullanılarak yazılış konusunda Türkiye’de kurum ve kişilerin farklı uygulamalara gittikleri görülmüştür. Suat Sinanoğlu, Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Millî Kütüphane uygulamaları buna örnek olarak gösterilebilir. Biz, kullanılan transliterasyon uygulamalarından hiçbirini benimsemedik. Çünkü bizim kanaatimize göre, bunların hiçbirinde Yunanca okunuş tam olarak karşılanamamaktaydı. Bu esasen, Yunancada i, e ve o gibi seslerin birden fazla harfle karşılanmasından ve bunların farklı olarak belirtilmesi gerektiğinden kaynaklanan bir zorluktu. Tüm bunları düşünerek çalışmamızda Yunanca kelimelerin okunuşunu esas aldık ve kelimenin Yunanca olarak en yakın okunuş şeklini vermeye çalıştık.

¹⁴Παναγιώτης Δ. Καγκελάριος [Panayotis D. Kagkeliaris], “Αθανάσιος Λευκαδίτης - Ο Κεφαλονίτης Ιδρυτής του Προσκοπισμού [Athanasios Lefkaditis - İzciliğin Kurucusu Kefaloniyalı]”, *Η Κεφαλονίτικη Πρόοδος [Kefalonitiki Proodos]*, T. [S]. B24, s. 31-32.

¹⁵Μαριάννα Δ. Χριστοπούλου [Marianna D. Hristopulu], “Ο “Ονειρόπολος Πραγματοποιός”: Ελευθέριος Βενιζέλος και η Μεγάλη Ιδέα 1909-1920 [“Rüyacı Gerçekleştirici”: Eleftherios Venizelos ve Megali İdea 1909-1920]”, *Ελευθέριος Βενιζέλος. Η Διαμόρφωση της Πολιτικής Σκέψης του: Ιδεολογικές Αφετηρίες και Επιρροές [Eleftherios Venizelos. Siyasi Düşüncesinin Şekillenmesi: İdeolojik Başlangıç Noktaları ve Etkiler]*, *Ιδρυμα της Βουλής των Ελλήνων [Yunan Parlamentosu Kurumu]*, Αθήνα [Atina], 2024, s. 257; Nilüfer Erdem, *Yunan Tarihçiliğinin Gözüyle Anadolu Harekâtı (1919-1923)*, 3. Baskı, Derlem Yayınları, İstanbul, 2017, s. 77.

etmek için mücadele etmiş olan Yunan topçu subayı Pavlos Melas'ın¹⁶ kardeşi ve Yunan deniz subayı Konstantinos (Kokos) Melas'ı¹⁷ saymak gerekir. Konstantinos Melas, 1915-1920 döneminde Yunan İzci Örgütü'nün [Soma Ellinon Proskopon] yönetim kurulu başkanıydı. Yunan İzci Örgütü'nün kasadarlığını üstlenmiş olan Bankacı Filippos Hrisovelonis, örgüt için ekonomik kaynak yaratmak konusunda önemli bir gayret ortaya koymuştur. Atlet, milletvekili ve Venizelos hükümetlerinde ekonomi bakanlığı görevlerinde bulunmuş Militiadis Negropontis, Yunan İzci Örgütü'nün ilk yönetim kurulunda yer alan isimler arasındadır. İlk yönetim kurulunda yer alan diğer iki isim Georgios Panas ile Nikolaos Paspatis'tir. Konstantinos Melas'ın yakın arkadaşı olan Paspatis, başkan yardımcılığını üstlenmiştir. Georgios Panas da bir Yunan deniz subayıdır.¹⁸

Yunan İzci Örgütü'nün gelişmesine Antonis Benakis ve ailesi önemli bir sermaye aktarmıştır. Benakis ailesi İskenderiye'de pamuk ticareti ile uğraşan varlıklı bir ailedir ve bir ayakları hep Yunanistan'da olmuştur. Antonis Benakis'in babası Emmanuil Benakis, Venizelos'un kurduğu Liberal Parti bünyesinde yer almış ve 1910 yılında Atina bölgesinden milletvekili seçilmiştir. Venizelos hükümetlerinde tarım, ticaret ve sanayi ile ekonomi bakanlıklarında bulunmuş ve 1914 yılında Atina belediye başkanlığını üstlenmiştir. Antonis Benakis ise 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'na katılmış, Makedonya'daki birtakım Yunan/Rum çetelerinin silahlanmasına katkı sunmuştur. Balkan Savaşları döneminde de Yunanistan'ı desteklemiş olan Antonis Benakis, Venizelos hükümetinde ekonomi bakan yardımcılığı görevinde bulunmuş ve İskenderiye'de Yunan İzci Örgütü'nün bir kolunu kurmuştur.¹⁹ Görüldüğü gibi Yunanistan'da izciliğin gelişmesine ve örgütlenmesine katkı sunmuş isimler Venizelos'a ve Megali İdea'ya inanmış isimler olup dönemin toplum hayatının görünür şahsiyetleridir.²⁰

Yunan İzci Örgütü'nün ilk tüzüğü Kral Georgios'un Naibi Veliaht Konstantin tarafından 20 Mayıs 1912 tarihinde onaylanmış ve 9 Haziran 1912 tarih ve 179 sayılı Yunan resmi gazetesinde yayınlanmıştır. Burada Yunan resmi gazetesinde yer aldığı şekilde zikredilen tarihler, Yunanistan'ın o dönemde kullanmış olduğu Jülyen takvime göredir. Jülyen takvim, miladi takvimin on üç gün gerisindedir.²¹

Otuz bir maddeden oluşan Yunan İzci Örgütü'nün tüzüğünün birinci maddesi, *“Yunan İzci Örgütü ismiyle Atina merkezli bir kulüp teşkil edilmiş olup amacı Krallığın [Yunan Krallığının] her yerinde ve dışındaki Hellen çocuklarının iyi ve saf [temiz yürekli] vatandaşlar ve askerler olmalarını sağlayacak şekilde manevi ve vücut gelişimini sağlamaktır”* şeklinde düzenlenmiştir. Görüldüğü gibi Yunan İzci Örgütü'nün ilk tüzüğünden itibaren Yunan Krallığının içindeki ve dışındaki “Hellen çocukları” denilerek, “Yunanlı çocuklar” ile birlikte “Rum çocukları” da düşünülmektedir. Kaldı ki Yunanlılar, kendileri ve Rumları “Hellenler” olarak anmaktadırlar. Esasen tüzüğün birinci maddesindeki cümle, Yunanistan Başbakanı Kolettis'in 1844'te anayasa kongresindeki *“Yunan Krallığı tüm Yunanistan değil, yalnızca onun en küçük ve en eski parçasıdır. Doğma büyüme Hellen olan kimse yalnızca bu krallık içerisinde yaşayan değil, aynı zamanda İyonya'da, Tesalya'da, Serez'de, Edirne'de, İstanbul'da, Trabzon'da, Girit'te, Sisam'da ve Yunan tarihi ya da Hellen ırkıyla ilişkili*

¹⁶Pavlos Melas hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Π. Ναταλία Μελά [P. Natalia Mela], *Παύλος Μελάς [Pavlos Melas]*, Εκδόσεις Δωδώνη [Dodoni Yayınları], Αθήνα [Atina], 1998; “Παύλος Μελάς [Pavlos Melas], *Εγκυκλοπαίδεια 2002 [2002 Ansiklopedisi]*, T. [C.] 12, s. 225-226.

¹⁷“Κωνσταντίνος Μελάς [Konstantinos Melas]”, *Εγκυκλοπαίδεια 2002 [2002 Ansiklopedisi]*, T. [C.] 12, s. 224.

¹⁸“ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü]”, (Çevrimiçi), <https://www.sep.org.gr/el/static/history>, (Erişim Tarihi: 30.12.2024).

¹⁹“Αντώνης Μπενάκης [Antonis Benakis] (1873-1954)”, (Çevrimiçi), <https://www.xn----f9bkh3fck.gr/meli/ntonis-mpenakis-1873-1954/>, (Erişim Tarihi: 30.12.2024).

²⁰Δέσποινα Α. Τριανταφυλλίδου [Despina A. Triantafyllidu], *Πρόσκοποι του Έθνους: Προσκοπική Ιδεολογία και Δραστηριότητες στις Νέες Χώρες [Ulusun İzciileri: Yeni Vatanlarda İzcilik İdeolojisi ve Faaliyetleri]*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [Selanik Aristoteles Üniversitesi], Θεσσαλονίκη [Selanik], 2011, s. 26-31.

²¹Bu dönemin Yunan ve Rum gazeteleri ile Yunanistan resmi gazetesi üzerindeki tarihler Jülyen takvime göredir. Biz, gazete ve dergilere atf yaptığımızda Jülyen takvimi parantez içerisinde vereceğiz. Atıflarda parantez içinde olmayan tarihler miladi takvimdedir. Yunanistan 13 Şubat 1923'e kadar eski, yani Jülyen takvimini takip etmiştir. Bu tarihten itibaren miladi takvime geçmiştir. Metin içerisinde Jülyen takvimle vermemez gereken bilgiler söz konusu olduğunda bu durum belirtilmiştir. Aksi halde tarihler miladi takvime göredir.

herhangi bir toprakta yaşıyandır..." ifadesi²² ile bire bir örtüşmektedir. Kolettis'in bu sözleri, Megali İdea'nın ilk ifade edilişi olarak kabul edilmektedir. Oysa Türk izciliğinin gelişimi konusunda yazılar kaleme almış olan Zafer Toprak mütareke yıllarında İstanbul'daki Rum izcilerinden söz ederken, bunların yerel Rum cemaatin-den maddi ve manevi destek gördüklerini ve Atina ile bağlantılarının olmadığını kaydetmiş, bir diğer ifadeyle Osmanlı topraklarındaki Rum izcilerin Yunanistan ile bağıntı tam manası ile açıklayamamıştır.²³

Megali İdea Türkçeye Büyük Fikir, Büyük Mefkûre ya da Büyük Ülkü olarak çevrilebilir ve Balkanlarda ulusal bütünleşme ile genişlemenin en uzun soluklu programlarından biridir. Tarihsel olarak Hellenlere ait olduğu "varsayılan (!)" tüm bölgelerin Yunanistan ile birleşmesini hedeflemektedir. Yunanistan'a dâhil edilmesi düşünülen bölgeler Yedi Adalar (İyon Adaları), Tesalya, Epir, Makedonya, Trakya, Anadolu'nun bir bölümü, Kuzey Ege Adaları, On İki Ada, Girit, Kıbrıs ve Pontus olarak anılan Doğu Karadeniz bölgesidir. Bu sebeple Türkiye'deki bilim ve diplomasi çevrelerince "*Hellen emperyalizmi*" veya "*Bizans İmparatorluğu'nu yeniden diriltme projesi*" olarak görülmüştür.²⁴ Megali İdea'nın diğer önemli bir amacı ise Rum cemaatlerin bulunduğu Anadolu ve Trakya'da Yunan Devleti'nin verdiği amaçlar ve içerikle faaliyet gösteren okullar açarak Hellen (Yunan) ulusçuluğunu işlemektir. Bu şekilde Yunanistan'ın sembolik sınırlarını genişleteceği ve amaçladığı toprakları almak için harekete geçtiğinde Osmanlı tebaası Rumlarca da destekleneceği düşünülmüştür.²⁵

Yunan İzci Örgütü tüzüğü'nün ikinci maddesinde "*Hellen çocuklarının iyi ve saf [temiz yürekli] vatandaşlar ve askerler olmalarını sağlamak*" hedefine yönelik olarak izcilere manevi değerlerin öğretilerek sağlıklı ilgili bilgiler aktarılacağı, uygun geziler tertiplenerek kırsal hayat sevgisinin verileceği ve çocukların fiziksel özelliklerinin geliştirileceği ifade edilmiştir. Tüzüğü'nün devamında yönetim kurulunun nasıl teşkil edeceği, görevleri ve bu görevleri icra şekli hükme bağlanmıştır. Yirmi dördüncü maddede gerekli görüldüğünde kadınların gözetiminde kız izci obalarının kurulabileceği, yirmi beşinci maddede ise Atina'daki merkezin Hellen çocuklarında izciliğin gelişmesi adına yerel yönetim kurullarını tesis edebileceği ifade edilmiştir. Tüzükteki bu hükmün, Osmanlı topraklarındaki izciliğin gelişimini ve Rum izcilik örgütlerinin Türk İstiklal Harbi dönemindeki etkinliklerinin zeminini hazırladığını ifade edebiliriz. Kaldı ki yirmi altıncı maddeye göre Atina'daki merkez, yerel yönetim kurullarının, oluşumların faaliyetlerini denetleyecek, kendi tüzüğü haricinde başka tüzükler kullananları dağıtabilecektir. Yirmi yedinci maddede Yunan İzci Örgütü'ne 10-18 yaş aralığındaki çocukların katılabilecekleri, yirmi dokuzuncu maddede ise Yunan İzci Örgütü'nün bayramının 25 Mart olduğu kaydedilmiştir. Belirtmek gerekir ki Yunan İhtilali Jülyen takvimle 25 Mart 1821'de başlamış olup bu tarih Hellenler için önemli ve sembolik değer taşımaktadır.²⁶ Zira 25 Mart aynı zamanda Ortodoks Hristiyanların Evaggelismos Yortusunu kutladıkları gündür. Ortodoks luk inancına göre o gün Meryem'e Cebrail tarafından "*dünyanın kurtarıcısı olacak*" bir çocuk doğuracağı müjdelenmiştir.²⁷ Tüzüğe göre kutlamaların

²²Richard Clogg, *Modern Yunanistan Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1997, s. 66.

²³Zafer Toprak, "Meşrutiyet ve Mütareke Yıllarında Türkiye'de İzcilik", s. 19.

²⁴Ergün Aybars, "200 Yıllık Tarihe Bakış: Yunan ve Haçlı Emperyalistlere Karşı Türkiye", *Mora Katliamı ve Anadolu'da Yunan Mezalimi Sempozyumu (15-16 Kasım 2021) Bildiriler Kitabı*, ed. Neşe Özden, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 2024, s. 755-768; Kamuran İnan, "Türk – Yunan İlişkilerinde Dinamikler", *Tarih Boyunca Türk – Yunan İlişkileri*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1986, s. 93.

²⁵Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης [Pashalis M. Kitromilidis], "Νοερές Κοινότητες και οι Απαρχές του Εθνικού Ζητήματος στα Βαλκάνια [Akıllı Cemaatler ve Balkanlarda Ulusal Meselenin Başlangıcı]", *Εθνική Ταυτότητα και Εθνικισμός στη Νεότερη Ελλάδα [Çağdaş Yunanistan'da Ulusal Kimlik ve Ulusalcılık]*, Εκδόσεις Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης [Morfofotiko İdrima Ethnikis Trapezis Yayınları], Αθήνα [Atina], 1997, s. 90-93; Ιωάννης Σ. Κολιόπουλος [Ioannis S. Koliopoulos], "Η Μεγάλη Ιδέα της Εθνικής Ολοκλήρωσης [Ulusal Bütünleşmenin Megali İdeası]", (Çevrimiçi), <https://www.kathimerini.gr/society/429125/i-megali-idea-tis-ethnikis-oloklirosis/> (Erişim Tarihi: 26.12.2024).

²⁶Bkz. Ioannis N. Grigoriadis, *Kutsal Sentez Yunan ve Türk Milliyetçiliğine Dini Aşılacak*, çev. İdil Çetin, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2024, s. 61-67; Cezmi Eraslan, "Balkan Coğrafyasından Çekilmenin Tarihi Arka Planı – Büyük Devletlerin Kurduğu ve Türkiye Aleyhine Büyüttüğü Devlet: Yunanistan", *Doktor Sadık Ahmet*, ed. Nilüfer Erdem, YTB Yayınları, Ankara, 2021, s. 15-29.

²⁷"Ο Ευαγγελισμός τις Θεοτόκου [Meryem'e Çocuk Doğuracağının Müjdelenmesi]", *Φωνή Κυρίου [Foni Kiriyyu]*, T. [S.] 12 (2808), 25.3.2007, s. 25.

ne şekilde gerçekleştirilecekleri Atina merkezi tarafından belirlenecektir.²⁸

Balkan Savaşları esnasında Yunan izcilerin çeşitli yararlılıkları görülmüştür. Hastanelerde gönüllü hizmet vermiş, yaralanmış Yunan askerlerinin taşınmasında ve mektuplaşmasında yardımcı olmuşlardır. Bunun yanında hastanelerde tedavi görenlerin psikolojisini düzeltme misyonunu üstlenmişler, hatta bu amaçla amatör tiyatro grupları teşkil etmişlerdir. Aşevleri için malzeme teminine, yemeğin hazırlanmasına ve dağıtımına, askeri bürolarda yazışmaların gerçekleştirilmesine ve bunların güvenli bir şekilde alıcısına ulaşmasına yardımcı olmuşlardır. Genç subaylarla takviye edilen izci birlikleri Yunan ordusunun belli bir bölgeyi ele geçirmesi için hizmet etmişlerdir.²⁹ Balkan Savaşları döneminde izcilerin göstermiş olduğu yararlılıklar, izciliğin pedagojik amaçlar haricinde savaş zamanlarında devlete hizmet olarak da değerlendirilebileceğini düşündürmüştür. 1914 yılında İl. Konstantinidis Lisesi öğrencilerinden ilk kız izci obası kurulmuştur. Temmuz 1914'te Yunan İzci Örgütü lideri, bir diğer ifadeyle başbuğu olarak Yunan Kralı Konstantin ilan edilmiş ve Konstantin bu görevi 1917'de sürgün edilene dek sürdürmüştür.³⁰

Kral Konstantin'in Yunan İzci Örgütü'nün liderliğine getirilmesi esasen doğaldır. Kendisi Balkan Savaşları döneminde Yunan ordusunun başkomutanı idi ve Balkan Savaşlarında Yunanistan nüfusunu ve yüzölçümünü ikiye katlamıştı.³¹ Danimarka Kralı Christian'ın ikinci oğlu Prens Guillaume – Georges Glücksburg, 1863'te Yunan Kralı I. Georgios olarak tahta çıkmış, 1913'te Selanik'te öldürülmesi üzerine taht I. Konstantin'e geçmişti.³² Bu dönemde “İzcilerin Kral Marşı” ile Konstantin'e “yenilmez dev” olarak hitap edilmekte ve “her yere özgürlük saç” denilerek Megali İdea'ya gönderme yapılmaktaydı.³³ Konstantin, Türk İstiklal Harbi döneminde Megali İdeacı çevrelerce Bizans İmparatoru XI. Konstantin Paleologos'un ardılıymışçasına “XII. Konstantin” olarak anılmıştır.³⁴ Bu söylem Hellenlerin inandıkları bir efsaneye dayanmaktadır. Bu efsaneye göre İstanbul'un fethedileceğini fark eden Konstantin Paleologos, imparatorluk giysilerini çıkararak kılıcını eline almış ve savaşmaya başlamıştır. Ancak İmparator, Fatih Sultan Mehmet'in askerleri tarafından kuşatıldığında bir melek tarafından kavranarak taşlaştırılmış ve bir mağaraya gizlenmiştir. Bu efsaneye göre imparator, zamanı geldiğinde İstanbul'u yeniden almak için melek tarafından uyandırılacaktır.³⁵

Balkan Savaşlarında izcilerin gösterdikleri yararlılıktan ilham alınarak Yunan resmi gazetesinin Jülyen takvimle 26 Kasım 1914 tarih ve 350 sayılı nüshasında “Askeri Ön Eğitim ve Mükemmelleştirilmesi” konusunda bir yasa yayınlanmıştır. Burada Yunan İzci Örgütü'nün “Devlet Tarafından Onaylanmış Örgüt” yetkilerine sahip olarak gençlere askeri ön eğitim verebileceği kabul edilmiştir. Yasanın altıncı maddesinde on dört yaşını tamamlamış gençlerin askeri ön eğitime alınabilecekleri ve bu eğitimin en az üç yıl olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu askeri ön eğitimin amacı gençlerin disipline ve sorumluluk almaya erken yaştan itibaren alıştırılmaları, iş birliğinin öğretilmesi ve kırsal yaşamın sevdirmesidir. Yasanın sekizinci maddesinde üç yıl bu eğitimi almış ve askeri yetkinlik diploması sahibi bir gencin kurasından önce askerliğini yapabileceği hükme bağlanmıştır. Başbakan Venizelos, bu dönemde savaş bakanlığını da üstlenmiş durumdadır.³⁶

²⁸Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος [Yunanistan Krallığı Hükümetinin Gazetesi], Τεύχος Πρώτον [Birinci Fasikül], Αριθμός Φύλλου [Gazete Sayısı] 179, Αθήνα [Atina], 22.06.1912 (09.06.1912), s. 1102-1104.

²⁹I. K. Μαζαράκης Αινιαν [İ. K. Mazarakis Enian], Αγώνες του Νεότερου Ελληνισμού [Çağdaş Yunanların Mücadeleleri], Εκδόσεις Δωδώνη [Dodoni Yayınları], Αθήνα [Atina], 2003, s. 108-109. Erol Akcan, “İşgal İstanbul'unda İzcilik Teşkilatı”, s. 234-235.

³⁰Δέσποινα Α. Τριανταφυλλίδου [Despina A. Triatafillidu], Πρόσκοποι του Έθνους... [Ulusun İzcileri...], s. 34-35.

³¹Κώστας Χατζηαντωνίου [Kostas Hacıantoniyu], Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας 1821-1914 [Yeni Yunanistan Tarihi 1821-1914], Εκδόσεις Διόρασις [Diorasis Yayınları], Αθήνα [Atina], 2002, s. 276.

³²Çiğdem Kılıçoğlu Cihangir, “Yunanistan'da Monarşi Üzerine Bir Değerlendirme”, Atatürk Yolu, S. 58, 2016, s. 104-106.

³³Δέσποινα Α. Τριανταφυλλίδου [Despina A. Triatafillidu], Πρόσκοποι του Έθνους... [Ulusun İzcileri...], s. 35.

³⁴“H. A. M. Κωνσταντίνος ο ΙΒ΄ Έρχεται εις το Μέτωπον [XII. Konstantin Cepheye Geliyor]”, Κόσμος [Kosmos], 30.5.1921 (17.5.1921), s. 1.

³⁵“Μαρμαρωμένος Βασιλιάς [Taşlaşmış Kral]”, (Çevrimiçi), <https://www.haniotika-nea.gr/o-marmaromenos-vasilias/> (Erişim Tarihi: 24.12.2024).

³⁶Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος [Yunanistan Krallığı Hükümetinin Gazetesi], Τεύχος Πρώτον [Birinci Fasikül], Αριθμός Φύλλου [Gazete Sayısı] 350, Αθήνα [Atina], 9.12.1914 (26.11.1914), s. 1888-1889.

1915 Şubat ayında izcilik zorunlu ders olarak okul müfredatına dâhil edilmiş, özel ve devlet okullarında izcilik obaları teşkil edilmesine karar verilmiştir. Yunan İzcilik Örgütü'nün 1915'teki tüzüğünde, Yunan İzci Örgütü mensuplarının yaşının 15'ten az, 40'tan fazla olamayacağı, toplantılarına eğitim, savaş ve denizcilik bakanlıklarından temsilcilerin katılabilecekleri kaydedilmiş, ilk kez Yunan devletinin izci örgütünün yönetimine dahlinin esası belirlenmiştir.³⁷ Yunanistan'da izcilikle ilgilenen Stathopoulos, söz konusu dönemde Konstantinos Melas'ın *"İzcilerin atıcılıkta gelişip gelişmediklerini kontrol edeceğim. Çünkü en önemli hedeflerden biri, atıcılık eğitimidir"* ve *"İzcilerin mesafe tayininde ve topografik haritayı okumak konusunda eğitilip eğitilmediklerini test edeceğim"* şeklindeki sözlerine dikkat çekmiştir.³⁸ Tüm bu söylem ve eylemler, dünya savaşının başladığı bir dönemde askeri olarak daha eğitilmiş bir genç grubu yaratma hedefine yöneliktir.

Almanya'nın askeri dehasına hayranlığından ve Kayzerin kız kardeşi Sofia ile evli olmasından dolayı Konstantin Alman yanlısı addedildiğinden,³⁹ müttefiklerin notası akabinde 1917 Haziran ayı içerisinde Yunanistan'ı terk etmek zorunda kalmıştır.⁴⁰ Gelişme üzerine Yunan İzci Örgütü'nün yönetim kurulu, Eleftherios K. Venizelos'u lider [genikos arhigos] olarak seçmiştir. Venizelos bu unvanı 1920 Kasım'ına kadar korumuştur. Unutmamak gerekir ki 1920 Kasım'ında gerçekleştirilen seçimlerle Yunanistan'da iktidar değişmiş,⁴¹ bu gelişme üzerine Venizelos, Yunanistan'ı terk etmek zorunda kalmıştır.⁴²

Venizelos izcilerin gösteri ve toplantılarına katılarak, Yunanistan dışındaki Hellenlerden gelen maddi desteği yönlendirdiği gibi kendisi de maddi destekte bulunarak, Yunan aydınlarını izciliği desteklemek konusunda harekete geçirerek, İngiltere'den izcilik için gerekli malzemelerin teminini sağlayarak izciliği desteklemiştir.⁴³ Bu dönemde izcilik ile ilgili çeşitli yayınlar içerisinde *"İzcilerin Hayatı"* olarak Türkçeye çevirebileceğimiz *"İ Zoi ton Proskopon"* isimli bir de dergi yayınlanmıştır. Dergi, Yunan İzci Örgütü'nün resmi yayın organı olup önce ayda bir, sonrasında on beş günde bir yayınlanmıştır. Derginin 1918 yılı Ocak ayına ait nüshasında ilk sayısının 1917 Haziran'ında yayınlandığı bilgisi verilmektedir.⁴⁴ Konstantin'in 1917 Haziran ayı içerisinde Yunanistan'ı terk ettiği göz önünde bulundurularak ülkenin itilaf devletlerinin yörüngesine tam olarak girmesi sonrasında söz konusu derginin yayın hayatına başladığı ifade edilebilir.

Jülyen takvimle 21 Kasım 1917 tarih ve 268 sayılı Yunan resmi gazetesinde yayınlanmış olan 1066 sayılı yasaya özel olarak değinmekte yarar vardır. *"Yunan İzci Örgütü'nün Tesisine İlişkin"* 1066/1917 sayılı yasa, on dokuz maddeden oluşmaktaydı ve Konstantin'in oğlu, o dönemin Yunan Kralı Aleksandros tarafından onaylanmıştı. Birinci maddesinde Yunan İzci Örgütü'nün devletin gözetiminde olacağı ifade edilmiş, ikinci maddede örgütün amacı *"Hellen çocukların"* bedenlerinin ve manevi değerler aşılanarak karakterlerinin gelişimi, ayrıca askeri ön eğitimden geçirilmeleri olarak ifade edilmiştir. Yunan İzci Örgütü, yasanın üçüncü maddesine göre on beş kişilik bir yönetim kurulu tarafından idare edilecekti. Bunun beşi savaş, ikisi denizcilik, sekizi de eğitim bakanlığından olacak, üyeler bu görevi üç yıl süreyle icra edeceklerdi. Yasanın yedinci maddesine göre Yunan İzci Örgütüne mensup obalar 10-20 yaş arasındaki *"Hellen"* çocuklarından

³⁷ Δέσποινα Α. Τριανταφυλλίδου [Despina A. Triatafillidu], *Πρόσκοποι του Έθνους...* [Ulusun İzcileri...], s. 37-38.

³⁸ Χρήστος Ζαχ. Σταθόπουλος [Hristos Zah. Stathopoulos], *Νεανικές Οργανώσεις στην Ελλάδα. Ό Ελληνικός Προσκοπισμός στα Έτη 1923-1939 [Yunanistan'da Genç Örgütleri. 1923-1939 Yıllarında Yunan İzçiliği]*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου [Ege Üniversitesi], Διδακτορική Διατριβή [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Μυτιλήνη [Midilli], 2017 s. 103.

³⁹ Γιώργος Βεντήρης [Yorgos Ventiris], *Η Ελλάς του 1910-1920 [1910-1920'in Yunanistan'ı]*, Τ. [C.] 2, Εκδόσεις Ίκαρος [İkaros Yayınları], Αθήνα [Atina], 1970, s. 23.

⁴⁰ Detay için bkz. Nilüfer Erdem, *Yunan Tarihçiliğinin Gözüyle Anadolu Harekâtı...*, s. 92-106.

⁴¹ Gunar Hering, *Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936 [Yunanistan'da Siyasi Partiler 1821-1936]*, Τ. [C.] 2, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζης [Milli Banka Kültür Kurumu], Αθήνα [Atina], 2004, s. 937-952

⁴² Πηνελόπη Δέλτα [Pinelopi Delta], *Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος [Eleftherios K. Venizelos]*, Αθήνα [Atina], 1978, s. 60-73.

⁴³ Δέσποινα Α. Τριανταφυλλίδου [Despina A. Triatafillidu], *Πρόσκοποι του Έθνους...* [Ulusun İzcileri...], s. 40.

⁴⁴ "Το Περιοδικό Μας [Dergimiz]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, Ιανουάριος 1918 [Ocak 1918], s. 1.

oluşacaktı. Yasanın dokuzuncu maddesinde askeri ön eğitimin amacı, “*ergenleri askerliğe ve savaşta vatana hizmete hazırlamak*” olarak verilmişti.⁴⁵ 1066/1917 sayılı yasada 1920 yılında birtakım değişiklikler yapılmışsa da işaret etmiş olduğumuz hususlarda herhangi bir farklılık ortaya çıkmamıştır.⁴⁶

Söz konusu yasa ile ilgili olarak Stathopoulos izcilikle ilgili doktora tezinde, Yunan ordusunun Balkan Savaşları, Birinci Dünya Savaşı ve Anadolu Harekâtı döneminde izciliğin önemli destekçisi olduğuna dikkat çekmiş, 1066/1917 sayılı yasayla ordu ile izcilik ilişkisinde farklı bir evreye geldiğini ifade etmiştir. Stathopoulos’a göre ordu ile izcilik arasındaki yakın ilişki Makedonya ve Ege Adalarının Yunanistan’a dâhil edilmesi akabinde “*izcilerin ulusal restorasyonun tesisinde aktif rol almaları*” neticesinde ortaya çıkmıştır. İzçiler bir gün iyi asker olacak, askerliği kaçmaları gereken bir zorunluluk, “*angarya*” olarak görmeyecek ve Megali İdea’ya hizmet edecek şekilde eğitilmeliydiler.⁴⁷

2. Marmara Bölgesindeki Rum İzci Örgütleri

İstanbul’daki ilk Rum izcileri ve liderlerinin kökeni Beyoğlu [Pera] merkezli “Ermis” ve Kurtuluş [Tatavla] merkezli “İraklis” Rum jimnastik kulüplerine dayanmaktadır. Ermis 1877 yılında kurulmuş, 1922’de “Pera Kulüp” ve 1923’te “Beyoğlu Spor Kulübü [Athlitikos Sillogos Pera]” adını almıştır.⁴⁸ Kurtuluş’ta faaliyet göstermiş olan Iraklis’in kuruluş tarihi ise 1896’dır.⁴⁹ İlk Rum izcileri ve liderlerinin bu kulüplerden çıkmış olması şaşırtıcı değildir. Osmanlı Devleti’nde spor kulüplerinin milliyetçilik faaliyetlerindeki rolünü ele almış olduğu makalesinde Nejla Günay, bağımsızlığı amaçlayanların “*her türlü ortama dayanıklı, silah kullanmayı bilen, disiplin altında hareket etme yeteneği kazanmış*” bireylere ihtiyaç duyduklarına dikkat çekmiştir. Bunu açıktan yapamayacaklarına göre de spor kulüpleri tesis etmişlerdir.⁵⁰

İraklis ile yine Kurtuluş’ta faaliyet gösteren “Proodos [Terakki]” isimli maarifperver cemiyet, 1918 yılının Aralık başında, Mondros Mütarekesi’nden yaklaşık bir ay sonra birleştiklerini ve “Kurtuluş Rum Birliği [Ellinikos Sindesmos Tataulon]” ismini aldıklarını duyurmuşlardır. Bu birliğin amacı, “*Kurtuluş’taki büyük Rum Ortodoks Cemaatinin geliştirilmesi ve yükseltilmesidir*”. Birliğin 1919’da İstanbul’da basılmış tüzüğünde Kurtuluş’taki Rum Ortodoks cemaatin istisnasız “*Hellen [Yunan] ırkının mensubu*” olduğu vurgulanmıştır. Bu sebeple birliğe bu yeni dönemde pek çok görevin düştüğü, Kurtuluş’taki Rum Ortodoks cemaatin “*Hellen karakterini talep ettiği*” vurgulanmıştır. Tüzükte gençlerin vücutlarını geliştirmeleriyle alakalı olarak jimnastik salonundan söz edildiği gibi her türlü “*himaye ve desteğe*” ihtiyaç duyan Kurtuluşlu Rum izcilerin ücret ödemeksizin jimnastik salonunu kullanabilecekleri ifade edilmiştir. Birliğin daire şeklindeki mührünün etrafında ismi yazmakta, ortasında “*ulusal yeniden canlanmanın sembolü*” olarak Zümrüdü Anka kuşu yer almaktaydı.⁵¹

Ermis ve Iraklis haricinde I. Meşrutiyet döneminden itibaren Büyükdere, Boyacıköy, Ortaköy, Bakırköy, Yeşilköy, Kadıköy, Moda ve Adalar gibi İstanbul’un pek çok semt ve köyünde Rum jimnastik kulüpleri faaliyet

⁴⁵Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος [Yunanistan Krallığı Hükümetinin Gazetesi], Τεύχος Πρώτον [Birinci Fasikül], Αριθμός Φύλλου [Gazete Sayısı] 268, Αθήνα [Atina], 04.12.1917 (21.11.1917), s. 1148-1150.

⁴⁶Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος [Yunanistan Krallığı Hükümetinin Gazetesi], Τεύχος Πρώτον [Birinci Fasikül], Αριθμός Φύλλου [Gazete Sayısı] 40, Αθήνα [Atina], 02.03.1920 (18.02.1920), s. 394-397.

⁴⁷Χρήστος Ζαχ. Σταθόπουλος [Hristos Zah. Stathopoulos], *Νεανικές Οργανώσεις στην Ελλάδα...* [Yunanistan’da Genç Örgütleri...], s. 101-102

⁴⁸Σταύρος Σουντουλίδης [Stavros Sudulidis], “26 Απριλίου: Η Γέννηση του Ερμή στην Κωνσταντινούπολη και ο ΠΑΟΚ [26 Nisan: İstanbul’da Ermis’in Doğuşu ve PAOK]”, (Çevrimiçi), <https://www.ertnews.gr/anadromes/apo-ton-ermi-konstantinypolis-to-1877-eos-ti-beyoglu-sports-club-144-chronia-istorias/> (Erişim Tarihi: 02.01.2025).

⁴⁹Ανδρέας Μπαλτάς [Andreas Baltas], “Ο Ελληνικός Αθλητισμός στην Κωνσταντινούπολη 1877-1922 [İstanbul’da Rum Spor 1877-1922]”, *Μικρασιατική Σπίθα [Mikrasiatikhi Spitha]*, T. [C.] 19, Σέρρες [Serez], 2015, s. 68.

⁵⁰Nejla Günay, “Osmanlı Devleti’nde Kurulan Spor Cemiyetleri ve Jimnastik Derslerinin Milliyetçilik Hareketlerindeki Rolü”, *Belleten*, C. 81, S. 292, 2017, s. 925.

⁵¹Ελληνικός Σύνδεσμος Ταταούλων Κανονισμός [Kurtuluş Rum Birliği Tüzüğü], Κωνσταντινούπολη [İstanbul], 1919, s. 1-31.

göstermiş, bunların çoğu “Hellen Spor ve Jimnastik Örgütleri Birliği [Sindesmos Ellinikon Athlitikon ke Gimnastikon Somation]”nin üyesi olmuşlardır. Bu birliğe üye olan kulüpler Atina’da her yıl gerçekleştirilen “Panhellen Müsabakaları [Panellinies Agones]”nda yer almışlardır. İstanbul’daki Rum jimnastik kulüplerinin müsabakalara katılmalarına Yunan devleti ekonomik destek sunmuştur. Ayrıca söz konusu kulüpler Yunan yetkilileri ve spor çevreleri ile yakın temas halinde olmuşlardır. İstanbul’daki Rumların jimnastik kulüplerini ele aldığı çalışmasında Baltas, bu kulüplerin Rum cemaatin burjuva sınıfı tarafından idare edildiklerini ve bunların da her fırsatta Megali İdea’ya bağlılıklarını vurguladıklarını ifade etmiştir.⁵² Esasen 25 Ekim 1918 tarihinde İttihatçılara boyun eğmekle suçlanan Patrik V. Germanos’un⁵³ maruz kaldığı saldırılar neticesinde istifası akabinde⁵⁴ Türk İstiklal Harbi boyunca, Patrik Vekili Dorotheos’tan Patrik IV. Meletios’a kadar Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi’nde Venizelistler, Megali İdea taraftarları hüküm sürmüş ve İstanbul Rum cemaatinin idaresi bu zümrenin eline geçmiştir.⁵⁵

Table 1

*İstanbul’daki Rum izci obalarının yerleşimlere göre dağılımı*⁵⁶

İstanbul’un Semt ve Köylerinin İsmi	Oba Sayısı	İstanbul’un Semt ve Köylerinin İsmi	Oba Sayısı
<i>Cibali</i>	1	<i>Beykoz</i>	1
<i>Yeşilköy</i>	1	<i>Yeniköy</i>	1
<i>Büyükdere</i>	1	<i>Beyoğlu</i>	10
<i>Vanıköy</i>	1	<i>Adalar</i>	1
<i>Boyacıköy</i>	1	<i>Paşabahçe</i>	1
<i>Yenikapı</i>	1	<i>Çengelköy</i>	1
<i>Bebek</i>	1	<i>Kurtuluş</i>	5
<i>Galata</i>	2	<i>Fener</i>	2
<i>Beşiktaş</i>	1	<i>Üsküdar</i>	1
<i>Kumkapı</i>	1	<i>Samatya</i>	1
<i>Bakırköy</i>	1	<i>Kadıköy</i>	2
<i>Arnavutköy</i>	1	<i>Diğer</i>	5
<i>Ortaköy</i>	1		

Nikolaos Paradisis, İstanbul, Trakya ve Batı Anadolu’da 1919-1922 dönemindeki Rum izci örgütleri hakkında bilgi aktardığı kitabında, İstanbul’da izcilik yapmış Petros Kuris’in anılarına da yer vermiştir. Kuris anılarında, ilk Rum izci üniformasını Kurtuluş’tan Panos Konstantinidis ve Aristotelis Gerardos’un giydiklerini nakletmiştir. Bu iki Rum genci Yunan Elçiliğine izci üniformalarının geldiğini duyduklarında koşmuşlar ve o akşamki izci toplantısına üniformaları ile katılmışlardır. Sonraki gün İstanbul sokaklarında üniformalı ilk yüz Rum izci boy göstermiş ve bu sayı giderek artmıştır.⁵⁷ Öyle ki 1919 Eylül’ünde İstanbul’da Rum izci obası sayısı 15 iken,⁵⁸ ilerleyen süreçte bu sayı 45’e ulaşmıştır. Her obanın kendine özgü mektup kâğıdı, zarfı,

⁵² Ανδρέας Μπαλτάς [Andreas Baltas], “Ο Ελληνικός Αθλητισμός στην Κωνσταντινούπολη ... [İstanbul’da Rum Spor ...]”, s. 68-74.

⁵³ Dilek Kübra Gürgül, *II. Meşrutiyet Döneminde Karamanlıca Bir Basın Organı: Aktis Mecmuası (1913-1915)*, İstanbul Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s. 57.

⁵⁴ Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ) [Yunan Edebiyat ve Tarih Arşivi], Αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου [Eleftherios Venizelos Arşivi] 02-24.

⁵⁵ Σταύρος Α. Νανάκης [Stavros Nanakis], “Η Χηρεία του Οικουμενικού Θρόνου και η Εκλογή του Μεταξάκη 1918-1919 [Ekümeniklik Tahtının Boşluğu ve Metaksakis’in Seçilmesi]”, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης [Selanik Aristoteles Üniversitesi], Διδακτορική Διατριβή [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Θεσσαλονίκη [Selanik], 1988, s. 112.

⁵⁶ Νικόλαος Κ. Παράδεισης [Nikolaos K. Paradisis] *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες... Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...*, s. 10-13.

⁵⁷ Νικόλαος Κ. Παράδεισης [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες... [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...]*, s. 2.

⁵⁸ “Κίνησις Προσκοπικῶν Ομάδων Κωνσταντινουπόλεως [İstanbul İzci Obalarının Etkinliği]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.09.1919 (15.09.1919), s. 270-271.

mührü ve bayrağı söz konusuydu. Rum izci obalarından 1., 2., 3., 9. ve 10. obalar Kurtuluş'a, 4., 5., 6., 12., 16., 18., 19., 24., 26. ve 36. obalar Beyoğlu'na mensuptu. Numaralarından İstanbul'daki ilk Rum izci obalarının Kurtuluş'ta kurulduğu ve bunu Beyoğlu'nun takip ettiği anlaşılmaktadır. İstanbul'daki Rum izci obaları hakkında fotoğraflar da yayınlayan⁵⁹ Yunan İzci Örgütü'nün resmi yayın organı olan *İ Zoi Ton Proskopon*'da Kurtuluş'taki ilk obaların Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından birkaç gün sonra tesis edildiği bilgisi yer almıştır.⁶⁰

1919 yılının Mart ayı içerisinde Yunanlı Başkomutan Paraskevopoulos İstanbul'u ziyaret etmiş, İstanbul'da bulunduğu dönemde Fener Rum Ortodoks Patrikhanesinden de yolunu geçirmiştir. Paraskevopoulos Patrikhane ziyareti esnasında karşılaştığı manzarayı tasvir ederken, Rum izcilerin bazılarının el ele tutuşarak, bazılarının hareket halinde kendisini görmeye gelen Rumların teşkil ettiği kalabalığı kontrol etmeye çalıştıklarından ve düzeni sıkı bir şekilde koruduklarından söz etmiştir.⁶¹ Paraskevopoulos'un bu anlatımı, İstanbul'daki Rum izcilerin ilk yeminini öncesine karşılık gelmektedir.

İstanbul ve çevresindeki Rum izcilerin ilk yemin töreni 30 Mayıs (17 Mayıs) 1919'da gerçekleştirilmiş, o gün Rum İzci Örgütü'nün bayrağı kutsanmıştır. Beyoğlu'nda bir izcilik dergisi yayınlamış olan Odisseas Thalassinou'sun bu ilk törene katılmış Rum izciler için kullanmış olduğu “ölümsüz ataların torunları” ve “Büyük Yunanistan'ın gelecekteki vatandaşları” ifadeleri çarpıcıdır. İstanbul'daki Rum izcilerle ilgili Yunan kaynaklarında iki tören daha öne çıkarılmaktadır. İstanbul'daki Rum izcilerle ilgili öne çıkarılan bu törenler, Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) açılması ile farklı bir boyut kazanan Türk direnişini kırmak ve Türklere Sevr Barış Antlaşması'nı kabul ettirmek için Yunan ordusunun taarruza geçişinin hemen öncesine rastlamaktadır. Bunlardan ilki 1920 yılı Mayıs ayındaki Rum izcilerin ikinci yemin törenidir. Törene İstanbul'daki Yunan Komiseri Efthimios Kanellopoulos⁶² ile komiserliğin üst düzey personeli, Yunanistan elçisi Nikolopoulos, Albay G. Katehakis, Yarbay Canakakis ve Süvari Yüzbaşı Harisiadis gibi İstanbul'da bulunan Yunanlı subaylar katılmışlardır. Katehakis, İstanbul'daki Yunan askeri misyonunun komutanıdır.⁶³ Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi ise Amasya Metropolit'i tarafından temsil edilmiştir. Yemin metninde “Tanrı'ya ve vatana” karşı görevlerin yerine getirileceğinden söz edilmekteydi. Burada “vatan” denilerek kastedilen “Büyük Yunanistan”dır ve bu, Rum izcilerin yemininden sonra söz alan Kanellopoulos'un cümlelerinden de anlaşılmaktadır. Kanellopoulos, “vatanın büyüklüğü için canını verenlerin Yunanistan için görevlerini yaptıklarına” işaret etmiştir. Katehakis gibi Venizelos'un iktidarda olduğu dönemde İstanbul'daki görevini icra etmiş olan Kanellopoulos, öncesinde Yunanistan'ın Selanik Konsolosluğu ile İstanbul Elçiliği'nde bulunmuştu. Dolayısıyla komiser olarak İstanbul'a atanmazdan önce İstanbul Rum cemaatinin ileri gelenlerini tanımış, Osmanlı başkentinin ahvalini öğrenmişti.⁶⁴ Yemin töreni akabinde gerçekleştirilen resmi geçitte bisikletli

⁵⁹“Η 5^η Ομάς Κωνσταντινουπόλεως εν Εκδρομή εις Στενά του Βοσπόρου [İstanbul 5. Obası İstanbul Boğazında Gezide]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.02.1920 (01.02.1920), Ön Kapak.

⁶⁰“Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.06.1919 (01.06.1919), s. 210-211.

⁶¹Λεωνίδας Παρασκευόπουλος [Leonidas Paraskevopoulos], *Αναμνήσεις 1896-1920 [Hatıralar 1896-1920]*, T. [C.] 2, Βιβλιοπολείο Λαβύρινθος [Lavirinthos Kitapçısı], Αθήνα [Atina], 2020, s. 43-55.

⁶²İngiliz ve Yunan hükümetleri arasında gerçekleştirilen görüşmeler akabinde Yunanistan'ın da İstanbul'da bir diplomatik temsilcilik bulundurması uygun bulunmuştur. Yunanlı temsilci “Yüksek Komiser” statüsüne sahip olmayacak, görevi İstanbul'daki askeri ve diplomatik konularda İngiltere ile bağlantı kurmaktan öteye geçmeyecekti. İtilaf devletlerinin yüksek komiserlerinden çok daha az yetkiye sahip olacak Yunanlı temsilcinin “Yunan Komiseri” unvanını kullanması uygun görülmüştür. Ancak Yunanlılar ve Rumlar, Yunanistan temsilcisini “Yüksek Komiser” olarak anmışlardır. Abdurrahman Bozkurt, *İtilaf Devletlerinin İstanbul'da İşgal Yönetimi*, İstanbul Üniversitesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2009, s. 48-49.

⁶³Γεώργιος Κατεχάκης - Ο Θρυλικός Καπετάν Ρούβας του Μακεδονικού Αγώνα [Georgios Katehakis – Makedonya Savaşının Efsanevi Kaptan Ruvas'ı], (Çevrimiçi), <https://www.iellada.gr/istoria/georgios-katehakis-o-thrylikos-kapetan-royvas-toy-makedonikoy-agona> (Erişim Tarihi: 25.12.2024).

⁶⁴Χριστοφόρος Ψηλός [Hristoforos Psilos], “Η Πανελλήνιος Οργάνωση: Η Αγνωστή Φάση του Ελληνικού Επанаστατικού Αγώνα στην Ευρωπαϊκή Τουρκία 1908-1909 [Panhellen Örgüt: Avrupa Türkiye'sinde Yunan Bağımsızlık Mücadelesinin Bilinmeyen Safhası 1908-1909]”, *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών [Anadolu Araştırmaları Merkezi Bülteni]*, C. 15, 2008, s. 326; “Ευθύμιος Κανελλόπουλος: Ο Γόνος του Κιάτου με την Λαμπρή Διπλωματική Καριέρα [Efthimios Kanellopoulos: Parlak Diplomatik Kariyere Sahip Kiatos'un Evladı]”, (Çevrimiçi), <https://gnomipoliton.com/2020/07/15/ευθυμιος-κανελλοπουλος-ο-γονος-του-κι> (Erişim Tarihi: 25.12.2024).

gruplar da yer almış, o gün Rum izciler Şişli, Harbiye, Taksim ve Beyoğlu caddelerinden geçerek Pera Palas arkasında dağılmışlardır. 1920 yılı Haziran ayı içerisinde ise izciliğin kurucusu Baden Powell'in İstanbul'a gelişi münasebetiyle resmigeçit düzenlenmiştir. Bu resmigeçitte İstanbul ve çevresinden 2500 Rum izci hazır bulunmuştur. Ön saflarında 180 borazanlı ve 250 trampetli izci yürümüş, İstanbul'daki Rum izci obası sayısı kadar Yunan bayrağı taşınmıştır.⁶⁵

Paradisis'in kitabındaki görsel malzemeler arasında birtakım Rum izci obalarının kimi etkinliklerinin programları da yer almaktadır. Bu etkinliklerin Yunan Milli Marşı ile başladığı ve Venizelos'un başbakan olduğu dönemde devamında Venizelos Marşı'nın seslendirildiği görülmektedir. Bu marşta Venizelos'a "vatanın babası" ve "ırkın babası" olarak seslenilmekte,⁶⁶ bazen etkinliklerin sonunda Yunan Milli Marşı'na yeniden yer verilmekteydi.⁶⁷ Tüm bu gelişmelerin işgal güçlerinin gözleri önünde gerçekleştirildikleri düşünüldüğünde bunların Yunanlı yetkililerin teşviki ile Rumlar tarafından sergilenen gövde gösterileri olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

İstanbullu Rum izcilerin Türk İstiklal Harbi boyunca pek çok taşkınlıkları söz konusu olmuş, Ayasofya Camii'nin üzerinde haçla gösterildiği resimleri sokaklarda satmışlar, Yunan birliklerine yardımda bulunmuşlardır ki bunlar Türkiye'deki arşiv belgelerinden saptanabilmektedirler. Türk makamları ve yetkililerince Rum izcilerin faaliyetleri yakından takip edilmiş, raporlarda izcilere silah dağıtıldığı ve silahlı eğitim verildiği bilgileri yer almış, hatta önlemler alınmak istenmiştir.⁶⁸ Biz Rum izcilerin tahriklerinin boyutunu ve İstanbul'daki toplum düzenini ne denli bozduklarını göstermek amacıyla tek bir olayı vermekle yetineceğiz. 27 Temmuz 1919 tarihinde elli kadar Rum izci Galata'da karakol civarındaki bir olayda ellerindeki sopalarla bir Müslüman'ın başını parçalayarak öldürmüş, devamında karakola hücum ederek olay yerine sevk edilmiş olan askeri birlik üzerine civar apartmanlardan silah sıkmışlardır.⁶⁹

Çanakkale, Dedeoğlu ve Karaoğlu'nda üçer, Edirne, Uzunköprü, Kırklareli, Erdek, Mudanya, Mürefte, İznik, Gemlik, Bandırma, Bursa ve Tekirdağ'da birer Rum izci obası tesis edilmiştir. Mudanya'da⁷⁰ Rum izci sayısı iki yüze, Bandırma'da seksene ulaşmış, Bursa'da yüzü geçmiştir. Bandırma'daki Rum izcilerin yemin töreni Yunan ihtilalinin yüzüncü yıldönümünde, Jülyen takvimle 25 Mart 1921'de gerçekleştirilmiştir. Daha önce de işaret ettiğimiz gibi 25 Mart, Yunan İzci Örgütü'nün de bayramıdır.⁷¹ Bandırma'da izcilik yapmış olan Dimitris Makridis 21 Ağustos 1945'te anılarını aktardığında, "Yunanlıların sürekli zafer kazandıkları bir dönemde izcilerin fener alaylarında, resmigeçitlerde, ianelerde, kutlama gezilerinde, yarışmalarda yer almadıkları hafta olmazdı" cümlesine yer vermiştir. Makridis devamında bayraklarla, borazan ve trampetlerle, fener ve mumlarla sopaları omuzlarında olduğu halde mahalleler arasında dolaştıklarını ve Yunan ordusu ile ilgili haberleri "Afyon Karahisarı aldık!", "Eskişehir'e girdik!" örneklerinde olduğu gibi duyurduklarını nakletmiştir.⁷²

İ Zoi Ton Proskopon, Trakya'nın Yunanlılar tarafından 1920 yazında işgali akabinde, bu bölgedeki Rum izci örgütlerinin faaliyetleri hakkında da haberler aktarmıştır.⁷³ Bu haberlerde özellikle izcilerin tüm yortu

⁶⁵Nικόλαος Κ. Παράδεισης [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες...* [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...], s. 2-9.

⁶⁶"Ο Ύμνος του Ελευθερίου Βενιζέλου [Eleftherios Venizelos Marşı]", (Çevrimiçi), https://stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=det2edit&song_id=17375 (Erişim Tarihi: 25.12.2024).

⁶⁷Bkz. Νικόλαος Κ. Παράδεισης [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες...* [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...], s. 26.

⁶⁸Erol Akcan, "İşgal İstanbul'unda İzcilik Teşkilatı", s. 239-243.

⁶⁹Daha fazla bilgi için bkz. Hülya Toker, *Mütareke Döneminde İstanbul Rumları*, s. 45-134.

⁷⁰Κίνησις Σ. Ε. Προσκόπων [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.03.1920 (15.03.1920), s. 377.

⁷¹*Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος [Yunanistan Krallığı Hükümetinin Gazetesi]*, Τεύχος Πρώτον [Birinci Fasikül], Αριθμός Φύλλου [Gazete Sayısı] 179, Αθήνα [Atina], 22.06.1912 (09.06.1912), s. 1104.

⁷²Nικόλαος Κ. Παράδεισης [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες...* [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...], s. 34-46; 144-149.

⁷³"Δεδαγάτς [Dedeoğlu], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.08.1920 (15.08.1920), s. 455.

ve kutlamalarda aktif bir şekilde yer aldıkları ifade edilmiş, Gümölcine’de Rum izcilerin yemin törenine Bulgarlar dahil bölgedeki tüm cemaatlerin temsilcilerinin katıldıklarının,⁷⁴ Karaağaçlı Rum izcilerin Yunan ordusuna ve Dimetokalı Rum izcilerin Yunan ordusu için gerçekleştirilen ianeye destek verdiklerinin⁷⁵ altı çizilmiştir.

3. Batı Anadolu Bölgesindeki Rum İzci Örgütleri

İzmir’de spor hayatı XIX. yüzyılın ortalarından itibaren canlılık göstermiş ve bu yüzyılın sonuna doğru şehirde Rumların, Ermenilerin, İtalyanların ve İngilizlerin kendi spor kulüpleri ortaya çıkmıştır. Şehirdeki Rum jimnastik kulüpleri içerisinde “Panionios” ve “Apollon” isimleri ön sıradadır. Birinci Dünya Savaşı öncesinde İzmirli Türklerin “Karşıyaka Mümarese-i Bedeniye Kulübü” ile “Altay İdman Yurdu” isimli iki spor kulüpleri vardır.⁷⁶ İzmir izcilikle ise Balkan Savaşlarından sonra İzmir Sultanisi jimnastik öğretmeni Nuri ile İttihat ve Terakki Mektebi spor öğretmeni Hayri Beylerin çabaları neticesinde tanışmış, ancak Türk izcilerin çalışmalarına şehir ve çevresinin Yunanlılar tarafından 15 Mayıs 1919’da işgali ile ara verilmiştir.⁷⁷ İzmir’de Türklerle birlikte Rumlar ve Yahudiler gibi diğer unsurların da izci obaları mevcuttu.⁷⁸

Batı Anadolu’da Rum izciliğinin ilk geliştiği yer İzmir şehri idi. İzmir’e Yunan İzci Örgütü’ne bağlı faaliyet gösteren İskenderiye’deki izci örgütünün lideri Evaggelos Ioannidis yerleşmişti. Rum izciliğinin gelişmesine Ioannidis ile birlikte Georgios Papadimitriyu ve İzmirli Rumların spor hayatında önemli yer tutan, 1890 yılında kurulmuş Panionios Jimnastik Kulübü⁷⁹ Başkanı Dimitrios Dallas öncülük etmiştir. Bu isimlere İngiltere’deki izcilik faaliyetlerine tanıklık etmiş Dimitrios Aggelomatis ile Alekos Fotiadis de destek olmuşlardır. 1918 Aralık’ında Atina merkezli Yunan İzci Örgütü’ne bağlı ve Dallas’ın sorumluluğunda İzmir Rum İzci Örgütü tesis edilmiş,⁸⁰ 1919 yılı Şubat ayında Yunan İzci Örgütü’nün yönetim kurulu başkanı Konstantinos Melas İzmir’e gelmiştir. Melas’ın gelişyle bölgesel ve yerel Rum izci örgütleri teşkilatlandırılmış, yönetim kurulları belirlenmiştir. Dallas’ın görevi sonrasında M. Mihailidis tarafından yürütülmüştür. “Evsevia Sarayı”nı merkez edinmiş bu teşkilatlanmayı Yunan İzci Örgütü derhal tanımıştır.⁸¹ İzmir Rum İzci Örgütü’ne kollarını açmış olan “Evsevia”, İzmirli Ortodoks Rumların bir hayır kurumuydu ve amacının “*ahlaki ve kültürel terbiyenin öğretilmesi, vaizlerin korunması, yoksul çocuklar için okulların ihyası ve dini yayınlar yapmak*” olduğu belirtilmekteydi.⁸²

İ Zoi Ton Proskopon’un İzmir’in Yunanlılar tarafından işgalinden bir gün öncesine ait nüshasında I. Yunan Tümeninin İzmir’i işgal etmek için hareket ettiği duyurulurken, söz konusu yayın organının bundan böyle İzmirli izcilere serbest bir şekilde ulaştırılacağı söylenmiştir. Bu ifade İzmirli Rum izcilere *İ Zoi Ton Proskopon*’un öncesinde de el altından ulaştırıldığını gözler önüne sermektedir.⁸³ Aynı sayıdaki bir haberde İzmirli Rum izcilerin sistemli bir şekilde çalıştıkları ve çalışmalarının 1891 yılında kurulmuş olan

⁷⁴“Κίνησις Σ. Ε. Προσκόπων [Yunan İzci Örgütü’nün Etkinliği]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.07.1920 (15.07.1920), s. 438.

⁷⁵“Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü’nün Etkinliği]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.01.1921 (01.01.1921), s. 524-525.

⁷⁶Fehim Kuruloğlu, “Mütareke Dönemi İzmir Spor Hayatı”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. XVIII, Özel Sayı, 2018, s. 299.

⁷⁷Zeynel Özlü, Enver Demir, “İzmir Vilayeti İzci Teşkilatlarına Dair Bulgular (1922-1923)”, s. 224.

⁷⁸Fehim Kuruloğlu, “Mütareke Dönemi İzmir Spor Hayatı”, s. 309.

⁷⁹Çiğdem Kılıçoğlu Cihangir, “İzmir’de Modern Sporun Öncüsü Bir Rum Kulübü: Panionios Jimnastik Kulübü”, *İzmir Spor Tarihi*, ed. Günver Güneş, Bahri Okumuş, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2019, s. 11.

⁸⁰Fehim Kuruloğlu, “Mütareke Dönemi İzmir Spor Hayatı”, s. 309.

⁸¹Νικόλαος Κ. Παράδεισης [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλυσόμενες Πατρίδες... [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...]*, s. 49.

⁸²*İzmir 1920 – Yunanistan Rehberinden İşgal Altındaki Bir Kentin Öyküsü*, yay. haz. Engin Berber, Akademi Yayınevi, İzmir, 1998, s. 40.

⁸³“Ζήτη η Ελεύθερα Σμύρνη! [Yaşasın Özgür İzmir!]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.05.1919 (01.05.1919), Ön Kapak.

Apollon Jimnastik Kulübü⁸⁴ tarafından da desteklendiği, Paskalya'da para toplayarak aldıkları tatlı, çörek ve yumurtalarla Rum yetimhanesini ziyaret ettikleri, Dallas'ın tüm faaliyetlere önderlik ettiği ve İzmir şehri içinde yedi Rum izci obasının teşkil edildiği zikredilmektedir.⁸⁵ Söz konusu nüshada dikkat çekilen bir diğer gelişme, Dallas'ın beraberinde İzmirli izciler de olduğu halde Atina'yı ziyaret ettiği, izcilerin Panhellen Müsabakaları'na katıldıkları, aralarında topladıkları 110 drahmi ile Serez ve Kavalalı "izci kardeşleri" için gerçekleştirilen ianeye katkı sunduklarıdır.⁸⁶

İzmir'de izcilik yapmış Manolis Megalokonomos'un anlatımına göre Yunan ordusunun İzmir'e çıkacağı öğrenildiğinde Rum izcilerden Yunanistan'dan getirilmiş ve 7 Türk Lirası ya da 35 Drahmi karşılığında temin edilebilen izci üniformalarını giyerek Evsevia Sarayı'ndaki merkezlerine gitmeleri istenmiştir. Rum izciler 15 Mayıs 1919 sabahı üniformaları ile Avcı Kulübü karşısında hazır bulunacaklardır. Grup liderlerinden "Türk mahallelerine yönelmemeleri için" Yunan birliklerine rehberlik edeceklerini öğrenmişlerdir.⁸⁷

İ Zoi Ton Proskopon'un 1919 yılı Haziran ayına ait ilk nüshasında İzmirli Rum izcilerin şehrin Yunanlılar tarafından işgali ve sonrasında sundukları hizmetlere yer verilmiştir. İzcilerin Yunan birliklerine eşlik ettiklerinin, askeri bürolarda görev aldıklarının, çevirmenlik, ulaklık ve postacılık yaptıklarının altı çizilmiştir. Haberdan Yunan idaresinin dil bildiklerinden dolayı Rum izcileri özellikle halka açık hizmetlerde değerlendirdiği sonucu çıkmaktadır. Ulak ve postacı olarak hizmet verenler bisikletli olup⁸⁸ İ Zoi Ton Proskopon aynı aya ait ikinci nüshasının kapağında bisikletli İzmir izcilerinin fotoğrafını kullanmıştır.⁸⁹ Anlatılanlardan İzmirli Rum izcilerin gerçekleştirdikleri gezilerde Rum ahali tarafından takdir gördükleri ve izcilik faaliyetlerini duyurdıkları, metropolitler nezdinde önemli addedildikleri ve ağırlandıkları, kendileri ile Yunanlı subayların temas halinde oldukları ve kimi etkinliklerde düzenin sağlanmasına katkı sundukları sonucu çıkarılabilmektedir.⁹⁰

Günümüzde de canlı tutulan "Aydınlı Rum izciler" konusuna parantez açmakta yarar vardır. Yunan kaynakları 1919 yılına ilişkin en önemli olaylar içinde "Aydın Olayları" olarak andıkları Aydın'daki Türk direnişine yer vermektedirler. Aydın 27 Mayıs 1919'da Yunanlılar tarafından işgal edilmiş ve şehrin Türk halkının önemli bir kesimi bu gelişmeyi takiben göç etmişti. Buna rağmen Kuvayı Milliye'nin Aydın'a gerçekleştirdiği taarruz neticesinde Aydın'lı Rum izcilerin de destek verdikleri Yunan ordusu 30 Haziran'da yenilmişti.⁹¹ Bunun üzerine Yunan işgal ordusuna ait birlikler şehrin içine kapanarak silahsız Türk halkına karşı pek çok insanlık suçu işlemişlerdi. Çatışmalar esnasında hayatını kaybeden ya da yaralanan Rum izciler de olmuştu. Türk müfrezelerinin işlerinin bittiğini zannederek dağılmaları neticesinde Aydın,⁹² Yunan birlikleri tarafından 3 Temmuz 1919'da yeniden işgal edilmişti.⁹³ Venizelos, Yunanlıların Anadolu'daki ilk işgalleri esnasında vuku bulan olaylar sebebi ile kaygılanarak Yunan ordusu mensupları ya da Rum cemaat kaynaklı yeni taşkınlıkları önlemek adına Başkomutan Paraskevopoulos'un Batı Anadolu'da bulunmadığı dönemlerde Yunan işgal ordusu komutanlığını üstlenmiş olan I. Kolordu Komutanı Nider'e⁹⁴ bir telgraf göndermiş, bu telgrafında

⁸⁴ Çağla Tağmat, "İki Vatanlı Bir Futbol Kulübü: Apollon Smirnis (1891-2017)", *Atatürk Yolu*, S. 64, 2019, s. 342-343.

⁸⁵ "Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.05.1919 (1.05.1919), s. 183.

⁸⁶ "Οι Πρόσκοποι της Σμύρνης [İzmir İzcileri]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.05.1919 (1.05.1919), s. 187.

⁸⁷ Νικόλαος Κ. Παράδεισις [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες... [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...]*, s. 52-58.

⁸⁸ "Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.06.1919 (01.06.1919), s. 210.

⁸⁹ "Πρόσκοποι Σμύρνης [İzmir İzcileri]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.06.1919 (15.06.1919), Ön Kapak.

⁹⁰ "Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.06.1919 (15.06.1919), s. 220-221.

⁹¹ TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 1, İçtima Senesi 1, C. 1, B. 3, TBMM Matbaası, Ankara, 1959, s. 308.

⁹² Rahmi Apak, *İstiklal Savaşı'nda Garp Cephesi Nasıl Kuruldu*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1990, s. 95-99.

⁹³ *Türk İstiklal Harbi*, C. 2, Batı Cephesi, K. 1, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1963, s. 83-90.

⁹⁴ Ayrıntı için bkz. Nilüfer Erdem, *Yunan Tarihçiliğinin Gözüyle Anadolu Harekâtı...*, s. 215.

Aydın'daki gelişmelerin “*Hellen ismini lekelediği*”nden söz etmişti.⁹⁵ Venizelos gerçeklerin farkında olsa da Aydın'lı Rum izciler milliyetçi Hellen çevrelerince kahramanlaştırılmış ve Aydın'daki olayların mağdurları olarak resmedilmişlerdir.

Aydın'lı Rumlar 1919 yılının ilk aylarından itibaren Nikolaos Avgeridis liderliğinde izci obaları teşkil etmişlerdi. Aydın'daki gelişmeler esnasında Avgeridis de hayatını kaybetmişti. Avgeridis ile ilgili olarak *İ Zoi Ton Proskopon*'da Rumlarda izciliğin gelişmesi adına Aydın, Nazilli ve Söke'nin çevresindeki köylerde dolaştığı, Batı Anadolu bölgesindeki Rumlara ait jimnastik kulüpleriyle de iş birliği yaptığı ifade edilmiştir. Avgeridis ve kendisi ile birlikte hayatını kaybeden yirminin üzerinde Rum izcinin,⁹⁶ “*izcilik ülküsü*” adına “*izcilik emirleri*”ni yerine getirirken ölenlerin ilkleri olmadıkları kaydedilmiştir.⁹⁷ Yunan İzci Örgütü'ne ait tüm obaların 28 Temmuz (14 Temmuz) 1919'da Aydın'da hayatını kaybeden izciler için bir anma töreni gerçekleştirmeleri, o gün matemlerini göstermek adına bayraklarını yarıya kadar indirmeleri ve her türlü etkinlikten uzak durmaları istenmiştir.⁹⁸

14 Ağustos (1 Ağustos) 1919 tarihli *İ Zoi Ton Proskopon*'da Atina, İzmir, Selanik, Edessa [Vodina], Volos, Pire, Korfu, Nausa [Ağustos] ve Midilli'deki Aydın izcilerini anma törenlerine ve ayinlerine yer verilmiştir. Atina'da ayinden sonra Panathinaikos Stadyumu'nda gerçekleştirilen anma töreninde çift başlı kartalın da yer aldığı bir Bizans bayrağının örttüğü boş tabut çevresinde Yunanlı izciler bir dörtgen teşkil etmişlerdir. İzmir'de Agia Ekaterini Kilisesi'nde bir ayin gerçekleştirilmiş, ayine Albay Aleksandros Mazarakis Enian gibi Yunanlı subaylar, bölgedeki kimi ruhbanlar, Rum izci liderleri, Avgeridis'in dul eşi ile hayattaki Aydın'lı izciler katılmışlar,⁹⁹ İzmir Metropolitisi Hrisostomos uzun bir konuşma gerçekleştirmiştir.¹⁰⁰ Yaralı kurtulmuş Aydın'lı bir izci olan Orestis Hacimiken'in tedavisi Atina'da 7. Askeri Hastane'de subaylar koğuşunda gerçekleştirilmiştir.¹⁰¹ Hacimiken'in fotoğrafı 14 Eylül (1 Eylül) 1919 tarihli *İ Zoi Ton Proskopon*'un ilk sayfasında yer almıştır. Söz konusu nüshada Aydın'da hayatını kaybeden Rum izcilerin isimleri de sıralanmıştır.¹⁰² *İ Zoi Ton Proskopon*'un bir ay sonraki nüshasında Avgeridis'in fotoğrafı “Ülkünün Kahramanları” olarak çevirebileceğimiz bir başlık altında verilmiştir.¹⁰³

Rum izcilerin Yunan ordusunda hizmette yarıştıklarının ifade edildiği *İ Zoi Ton Proskopon*'un 1919 Temmuz'una ait ilk nüshasından Urla'da şimdiden iki Rum izci obasının teşkil edildiği öğrenilmektedir.¹⁰⁴ İzmirli izciler Ağustos ortasında Urla'yı ziyaret ettiklerinde Urlalı izcilerce karşılanmışlardır.¹⁰⁵ İzmirli Rum izciler, 28 Eylül (15 Eylül) 1919 tarihinde Bornova tepelerine gerçekleştirdikleri geziye Ermeni ve Yahudi obalarını da davet etmişlerdir. 300 kadar izcinin katıldığı gezide Rum, Ermeni ve Yahudi izci örgütlerinin bayrakları taşınmış, çadır kurulacak alana varıldığında ilk iş olarak Yunan Milli Marşı ile göndere Yunan

⁹⁵ Μουσείο Μπενάκη [Benaki Müzesi], Αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου [Eleftherios Venizelos Arşivi], 020-26.

⁹⁶ “Τραγικά Λεπτομέρειαι [Trajik Ayrıntılar]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.07.1919 (01.07.1919), s. 230.

⁹⁷ “Εως τους Σφαγέντας Προσκόπους Αϊδινίου [Aydın'lı Öldürülen İzcilere Kadar]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.07.1919 (01.07.1919), Ök Kapak.

⁹⁸ “Προς τον Κ. Κ. Έφορον του Σώματος Ελλήνων Προσκόπων [Yunan İzci Örgütü Yönetim Kurulu Başkanına]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.07.1919 (01.07.1919), Ök Kapak.

⁹⁹ “Πως Επένθησαν οι Πρόσκοποι δια την Τραγικήν Μοίρα των Αδελφών των [İzciler Kardeşlerinin Trajik Kaderi İçin Nasıl Matem Tuttular]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.08.1919 (01.08.1919), Ök Kapak.

¹⁰⁰ Hrisostomos'un konuşması için bkz. Ιωάννης Ελ. Σιδιράς [Ioannis El. Sidiras], “Μνήμη Μικρασίας - Γης Ελληνικής [Anadolu Belleği - Yunan Toprağı]”, (Çevrimiçi), <https://www.paratiritis-news.gr/istoria/mnimi-mikrasias-gis-ellinikis/> (Erişim Tarihi: 02.01.2024).

¹⁰¹ “Ο Πρόσκοπος Τραυματίας Αϊδινίου [Aydın'lı Yaralı İzci]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.08.1919 (01.08.1919), s. 246.

¹⁰² “Το Πένθος επί τη Σφαγή Αϊδινίου [Aydın'daki Kıyım İçin Matem]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.09.1919 (01.09.1919), s. 261-262.

¹⁰³ “Οι Ηρώες της Ιδέας [Ülkünün Kahramanları]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.10.1919 (01.10.1919), Ök Kapak.

¹⁰⁴ “Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.07.1919 (01.07.1919), s. 230.

¹⁰⁵ “Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]”, *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.09.1919 (01.09.1919), s. 263.

bayrağı çekilmiştir. Rum, Ermeni ve Yahudilerin iş birliğinin önemine dair konuşmalar gerçekleştirilmiştir.¹⁰⁶

1919 Ekim'ine ait *İ Zoi Ton Proskopon*'un ikinci nüshasında İzmir'deki Rum izci sayısının 1303'e ulaştığı kaydedilmiştir. Kolordu Komutanı Nider, İzmirli Rum izciler adına liderleri Dallas'a göndermiş olduğu mektubunda işgalin ilk gününden itibaren Yunan ordusuna sundukları hizmet ve verilen emirleri istekli bir şekilde uyguladıklarından dolayı teşekkür etmiştir. Nider, Rum izcilerin bundan böyle aynı şekilde çalışmaya devam edeceklerine dair inancını da belirtmiştir.¹⁰⁷ İzmirli Rum izcilerin etkinlikleri Yunan Yüksek Komiserliğince de izlenmekteydi.¹⁰⁸

İ Zoi Ton Proskopon 1920 Nisan'ına ait ikinci nüshasında izci liderlerini yetiştirmek üzere İzmir'de "İzcilik Okulu" tesis edildiğini, bu okulda subaylarla birlikte bilim insanlarının ders vereceklerini duyurmuştur. Nisan 1920'de Ayvalık, Urla, Manisa, Menemen, Bayındır, Ödemiş ve Tire'de Rum izci obaları söz konusudur ve Kasaba, Sivrihisar, Ildırı Yarımadası, Bergama ve Dikili'de kurulması beklenmektedir.¹⁰⁹ İlk Rum izci obasının 1919 Ekim'inde ortaya çıktığı Tire'de, temellerini izcilerin kazmış oldukları "İzci Evi" kurulmuştur.¹¹⁰

Table 2

*Batı Anadolu'daki Rum izci obalarının yerleşimlere göre dağılımı*¹¹¹

Batı Anadolu'daki Yerleşimin İsmi	Oba Sayısı	Batı Anadolu'daki Yerleşimin İsmi	Oba Sayısı
İzmir	17	Altındağ	1
Karşıyaka	4	Kula	1
Aydın	3	Çeşme	1
Urla	3	Ligda ¹¹²	1
Karataş	3	Menemen	1
Ayvalık	3	Balıkesir	1
Buca	2	Ödemiş	1
Bornova	2	Uşak	1
Alaşehir	2	Çiftlik	1
Akhisar	1	Bergama	1
Edremit	1	Salihli	1
Agia Paraskevi	1	Sivrihisar	1
Bayındır	1	Soma	1
Balya	1	Söke	1
Tire	1	Torbalı	1
Kırkağaç	1	Foça	1
Kemer	1		

İ Zoi Ton Proskopon'da Batı Anadolu'daki izci gruplarının gezileri¹¹³ ve etkinlikleri pek çok kez konu edilmiş, izcilerin yortularda gerçekleştirdikleri fakirleri¹¹⁴ ve hastanede yatan Yunan askerlerini ziyaretleri

¹⁰⁶"Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.10.1919 (01.10.1919), s. 279.

¹⁰⁷"Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.10.1919 (15.10.1919), s. 286.

¹⁰⁸"Ο Υπατος Αρμοστής και οι Πρόσκοποι της Σμύρνης [Yüksek Komiser ve İzmir'in İzcileri], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.12.1919 (15.12.1919), Ön Kapak.

¹⁰⁹"Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.04.1920 (15.04.1920), s. 396.

¹¹⁰"Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.07.1920 (15.07.1920), s. 437-438.

¹¹¹Νικόλαος Κ. Παράδεισις Nikolaos K. Paradisis, *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες...* Unutulmayan Vatanlarda İzcilik... s. 71.

¹¹²Türkçe isimlerini bulamadığımız yerleşimleri Yunan kaynaklarındaki isimleriyle verdik.

¹¹³Κίνησις Σ.Ε. Προσκόπων [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.09.1920 (15.09.1920), s. 469.

¹¹⁴"Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği], *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.05.1920 (01.05.1920), s. 402.

aktarılmıştır.¹¹⁵ Derginin 1919 Aralık'ına ait ikinci nüshasında İzmir'de izciliğin öneminin anlatıldığı velilere yönelik bir toplantı gerçekleştirildiği görülmektedir.¹¹⁶ 22 Haziran 1920'de Yunan ordusunun Milne Hattı'ndan taarruza geçmesi akabinde¹¹⁷ Rum izcilerin harekât bölgelerine kaydırılması konusunda velilerden izin istenildiği düşünüldüğünde bu bilgi farklı bir anlam kazanmaktadır. Nitekim velilerin çoğundan bu izin alınmıştır.¹¹⁸

1920 Nisan'ında İzmirli Rum izciler "O Proskopos tis Ionias [İyonya İzcisi]" isimli bir dergi yayınlamış, Mayıs ayında Yunan Kızılhaçı için düzenlenen ianede görev almışlardır.¹¹⁹ Yunan ordusunun çıkışından bir yıl sonra *İ Zoi Ton Proskopon* İzmir'e dair verdiği haberde 12-15 yaş arası gençlerin izci addedileceklerini, 15-19 yaş arası Rum gençlerine askeri ön eğitimin verileceğini duyurmuştur.¹²⁰ 1920 Ağustos'unda İzmir ve çevresindeki Rum izci sayısının 1600'ün üzerinde olduğu, izcilerin Yunanlılar tarafından işgal edilen Anadolu içlerine "medeniyet götördükleri (!)" kaydedilmiştir.¹²¹

Batı Anadolu'daki Rum izci obası sayısı Yunan ordusunun İzmir'e çıktığı günden itibaren artış göstermiş ve toplamda 63'e ulaşmıştır. *İ Zoi Ton Proskopon* 1921 yılına kadar her sayısında Marmara ve Batı Anadolu'daki izci gruplarına dair haberlere yer vermiş, Venizelos'un iktidardan düşmesi ile bu haberler yavaş yavaş azalmıştır. Kaldı ki derginin, Yunan İzci Örgütü'nün dijital arşivindeki son sayısı Haziran – Temmuz 1921'e aittir. Bu sayıda Konstantinos Melas'ın yerini Topçu Yüzbaşı L. Pteris'in aldığı belirtilmektedir.¹²²

4. Yunan Ordusu'nun Anadolu'daki Son Günlerinde Rum İzcilerden Beklentiler

Amalthiya, *Estia*, *Tharros*, *Patris* ve *O Sinadelfos* gibi İzmir Rum basın organları incelendiğinde 1922 Nisan'ından itibaren Batı Anadolu'daki Rum izcilerle ilgili haberlerde bir artış fark edilmektedir. 22 Nisan (9 Nisan) 1922 tarihli haberde Batı Anadolu'daki Rum izcilerin "Hellen Anadolu Savunma Örgütü [Elliniki Mikrasi-atiki Amina (EMA)]" ile çalışmak istediklerini beyan ettikleri bilgisi yer almıştır.¹²³ İzcilerin EMA'nın yanında yer alması ile ilgili olarak *Patris*'te M. Parthenis imzası ile yayınlanan yazı çarpıcıdır. Parthenis bunu geleceğe dair bir umut olarak değerlendirmiş, "Anadolu'nun bir başından diğerine yankılanan tehlike sesi karşısında, Rumların üzerine patlaması an meselesi olan bozgun uğultuları arasında, binlerce belanın vuracağının hissedildiği bir anda" izcilerin teyakkuza geçtiklerine işaret etmiştir.¹²⁴

EMA, Türk ordusunun Sakarya Zaferi ardından Yunanistan'ın Anadolu'dan çekileceği söylentileri üzerine Batı Anadolu'da Rumlarca tesis edilmişti ve amacı bunun gerçekleşmesi halinde Rumların direnişini örgütlemektir. Örgüt, İzmir Metropolit Hrisostomos liderliğinde İzmir'in Rum ileri gelenlerince kurulmuş, başka bölgelerde ve diğer ülkelerde aynı paralelde faaliyet gösteren diğer örgütlerle de diyalog tesis etmişti. EMA yetkilileri yabancı devletler nezdinde girişimlerde bulundukları gibi Yunan hükümeti yetkilileri ve Yunanistan'ın ileri gelenleri ile de temas kurmuşlardı.¹²⁵ Bu faaliyetler içinde olanlar, Rumların

¹¹⁵"Κίνησις Σωμ. Ελλήνων Προσκόπων [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.01.1921 (15.01.1921), s. 532.

¹¹⁶"Κίνησις Ομάδων ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü Gruplarının Etkinliği]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.12.1919 (15.12.1919), s. 319.

¹¹⁷Nilüfer Erdem, *Yunan Tarihçiliğinin Gözüyle Anadolu Harekâtı...*, s. 242.

¹¹⁸"Κίνησις Σ.Ε. Προσκόπων [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 28.07.1920 (15.07.1920), s. 402.

¹¹⁹Νικόλαος Κ. Παράδεισις [Nikolaos K. Paradisis], *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνιτες Πατρίδες...* [Unutulmayan Vatanlarda İzcilik...], s. 58.

¹²⁰"Κίνησις ΣΕΠ [Yunan İzci Örgütü'nün Etkinliği]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.05.1920 (01.05.1920), s. 402.

¹²¹"Ιωνία-Σμύρνη [İyonya - İzmir]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, 14.08.1920 (01.08.1920), s. 417.

¹²²"Το Νέον Διοικητικόν Συμβούλιον [Yeni Yönetim Kurulu]", *Η Ζωή των Προσκόπων [İ Zoi Ton Proskopon]*, Ιούλιος - Ιούλιος 1921 [Haziran – Temmuz 1921], Ön Kapak.

¹²³"Αναδιοργάνωσις Ιώνων Προσκόπων [Batı Anadolu'daki Rum İzcilerin Yeniden Örgütlenmesi]", *Εστία [Estia]*, 22.04.1922 (09.04.1922), s. 3.

¹²⁴Μ. Παρθένης, "Πρόκοποι [İzciler]", *Πάτρις [Patris]*, 28.04.1922 (15.04.1922), s. 1.

¹²⁵Engin Berber, "Batı Anadolu Rumlarının Son Fedakarlığı ya da 9 Eylül 1922'yi Önlüyemeyen Bir Askeri Yapılanma – Küçük Asya Savunma Örgütü", *Cumhuriyet Gazetesi 9 Eylül İzmir'in Kurtuluşu Özel Eki*, 09.09.2006, s. 64.

girişimlerinin netice getirebilmesi için Batı Anadolu'da yeni bir devlet kurulması gerektiği kanaatini taşımışlardır.¹²⁶ Batı Anadolu Rum erkeklerin EMA çatısı altında örgütlenmelerine paralel Rum kadınlar da "Anadolulu Rum Kadınlar Savunma Örgütü [Amina Ellinidon Mikrasias (AEM)]"nü kurarak EMA'yı desteklemeyi amaçlamışlardır. AEM, Anadolu'daki Yunanlı askerlerin giyecek ve yiyecek ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik faaliyetler gerçekleştirdiği gibi batı devletlerindeki kadın kuruluşları ile temas kurarak destek arayışında olmuştur.¹²⁷

İzmir Rum basın organları 25 Nisan (12 Nisan) 1922 tarihinde bölgenin Rum izci liderinin izcilere yönelik çağrısını yayınlamışlardır. Burada izcileri "geliştirmiş ve eğitmiş olan vatanın" hizmet beklediğinden söz edilmiştir. "Vatanın içinde bulunduğu kritik durumlar karşısında" Batı Anadolu'nun tüm yerleşim birimlerindeki obaların eksiklerini tamamlayarak merkeze bildirmeleri, "bugün uzun sözlerin değil, sessiz işlerin zamanıdır" denilerek örgütlenmenin hızlı bir şekilde tamamlanması istenmiştir.¹²⁸ Şüphesiz burada "vatan" ile kastedilen "Büyük Yunanistan"dır. Öyle ki izci velilerine "Hepimizin gayreti ve rüyası, gelecek nesli vatanda, Büyük Yunanistan'da görmektir..." cümlesiyle seslenilmiştir.¹²⁹

İzcilerin yeniden örgütlendiklerinin dillendirildiği 1922 Nisan'ının son haftasında İzmir Rum basın organları Sökeli Rum izcilerin Türkler tarafından esir edildiklerini Aydın Rum izcilerin mağdur gösterilmesi gibi bir tutum içerisinde yoğun bir şekilde işlemeye başlamıştır.¹³⁰ İzmirli Rum izciler Evsevia Sarayı'ndaki merkezlerinde bir araya gelerek Sökeli Rum izcilerin intikamını alacaklarına dair yemin etmişlerdir.¹³¹ Ayrıca Batı Anadolu Rum izciler adına Cenova Konferansı'na bir telgraf göndererek konuyla alakalı batı devletlerinin ilgisini çekmek istemişlerdir.¹³² Aynı tarihlerde 1919'da çatışmalarda hayatını kaybetmiş Aydın Rum izcileri anmak ve onlar için gerçekleştirilecek ayine katılmak için Aydın'a gezi gerçekleştirmişlerdir. Ayin Agios Georgios Kilisesi'nde gerçekleştirilmiştir. İzmirli izciler geziye üniformaları ile katılmış ve Aydın Rum izcilerin mezarı üzerine çelenkler bırakmışlardır.¹³³

İzmir Rum İzci Örgütü 28 Nisan (15 Nisan) 1922'de bir toplantı gerçekleştirmiş ve velilerin çocuklarının izci obalarına katılmalarını engellememeleri adına bilgilendirilmesine, "İzmir ve Çevresi Yerel İzci Birliği"nin tesis edilerek Rum okullarının Rum izci obalarını korumaları altına almalarına, izciliği öğretecekleri yetiştirmek üzere bir okul kurulmasına, okullardaki izci obalarının kayıt altına alınarak derhal çalışmaya başlamalarına karar verilmiştir.¹³⁴ İzmir Rum basın organlarından *Amalthiya*'nın verdiği bilgilere göre genç memurların da nerede çalıştıklarına bakılmaksızın izci obalarına dâhil edilmeleri ve kız izci obaları teşkil edilmesi düşünülmüştür.¹³⁵ Kız izciler, Yunanlı askerler için kıyafetler dikilmesinde, hastabakıcılık ve yazışmalar konusunda AEM'e destek vereceklerdir. Kızların obalarına bir kadın öğretmen liderlik edecek, bunlara

¹²⁶EMA konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Nilüfer Erdem, "Yunan Kaynaklarına Göre 1922 Yılında Batı Anadolu'da Otonom Devlet Kurmaya Yönelik Faaliyetler", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. XIV, S. 29, 2014, s. 97-140.

¹²⁷AEM hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nilüfer Erdem, "Anadolulu Rum Kadınlar Savunma Örgütü ve Faaliyetleri", *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, C. 9, S. 2, 2020, s. 331-361.

¹²⁸"Προσκοπικός Συναγερμός [İzci Alarmı]", *Αμάθεια [Amalthiya]*, 25.04.1922 (12.04.1922), s. 2; "Προσκοπικός Συναγερμός [İzci Alarmı]", *Πάτρις [Patris]*, 25.04.1922 (12.04.1922), s. 2.

¹²⁹"Ο Προσκοπισμός [İzcilik]", *Αμάθεια [Amalthiya]*, 10.05.1922 (27.04.1922), s. 2.

¹³⁰"Πλήρης Περιγραφή της Καταλήψεως Σωκίων [Söke'nin İşgalinin Tam Anlatımı]", *Θάρρος [Tharros]*, 25.04.1922 (12.04.1922), s. 1; "Η Τύχη των Ελλήνων Προσκόπων [Rum İzcilerin Kaderi]", *Ο Συνάδελφος [O Sinadelfos]*, 27.04.1922 (14.04.1922), s. 4.

¹³¹M. Παρθένης [M. Parthenis], "Πρόσκοποι [İzciler]", *Πάτρις [Patris]*, 28.04.1922 (15.04.1922), s. 1.

¹³²"Διαμαρτυρία Προσκόπων [İzcilerin Tepkileri]", *Αμάθεια [Amalthiya]*, 28.04.1922 (15.04.1922), s. 2.

¹³³"Ο Αγνωστος Νεκρός του Αϊδινίου [Aydın'ın Bilinmeyen Ölüsü]", *Εστία [Estia]*, 27.04.1922 (14.04.1922), s. 3; "Προσκοπική Εκδρομή και Μνημόσυον εν Αϊδινίω [Aydın'a İzci Gezisi ve Anma Töreni]", *Πάτρις [Patris]*, 27.04.1922 (14.04.1922), s. 2.

¹³⁴"Ο Προσκοπισμός [İzcilik]", *Θάρρος [Tharros]*, 29.04.1922 (16.04.1922), s. 2; "Η Προχθεσινή Συνέλευσις των Προσκόπων [Önceki Günkü İzci Toplantısı]", *Αμάθεια [Amalthiya]*, 30.04.1922 (17.04.1922), s. 2.

¹³⁵"Συναγερμός Μικρασιατών Προσκόπων [Anadolulu İzcilerin Alarmı]", *Αμάθεια [Amalthiya]*, 05.05.1922 (22.04.1922), s. 2.

gönüllü olmaları halinde eski öğrenciler de dâhil olabileceklerdir.¹³⁶

Estia'daki bir yazıdan Rum izcilerin Yunanistan'dan gelecek talimatlara uymalarının istendiği anlaşılmaktadır.¹³⁷ 1922 Haziran'ında Yunan İzci Örgütü Yönetim Kurulu Başkanı Pteris İzmir'e gelmiş¹³⁸ ve yeni obaların yemin töreninde bulunmuştur. Söz konusu yemin töreni Panionios Stadyumu'nda Pteris ve Yunan Yüksek Komiseri Steryadis huzurunda gerçekleşmiş, törende Yunan askeri ve mülki yetkilileri ile Rum cemaatin ileri gelenleri hazır bulunmuşlardır.¹³⁹ Tören İzmir Metropolitisi Hrisostomos'un okuduğu dua ile başlamış, sonrasında izciler geniş bir çember oluşturmuş ve ellerini kaldırarak yemin etmişlerdir. Yeminin ardından Pteris konuşmuş, Yunan ordusu bandosu Yunan Milli Marşı'nı çalmıştır.¹⁴⁰

Atina'ya dönüşü öncesi Pteris, İzmir basın organlarına verdiği demeçte “Anadolu izcilerini Yüksek Komiserin eline verdiğinden” söz ederek gelişinin asıl sebebinin bu olduğunu açıklamıştır.¹⁴¹ Pteris, Paris'teki uluslararası izcilik kongresine katıldığında Yunanlıların Yunanistan, Anadolu, İstanbul, Mısır, Romanya, Kıbrıs, Filistin, Amerika, hatta Paris'te olmak üzere 15.000 izciye sahip olduklarına işaret etmiştir.¹⁴²

İzmir Rum basın organlarında izcilere dair rastladığımız son haber 12 Ağustos (30 Temmuz) 1922 tarihli olup izcilerden sonraki gün Steryadis'in liderliğinde İzmir'de gerçekleştirilecek mitinge katılmaları istenmektedir. Esasen Steryadis, iki hafta öncesinde de Batı Anadolu'nun otonomisine yönelik bir miting gerçekleştirmiş, ancak yeterince katılım sağlanamamıştı.¹⁴³ Bu sebeple olsa gerek 13 Ağustos tarihli mitingde İzmir ve çevresindeki tüm Rum izci obalarının trampet, borazan ve bayraklarıyla yer almaları, mitinge öncülük etmeleri istenmiştir. İzmir ve çevresine ait tüm obalar bandonun hemen arkasında yer alacaklardır.¹⁴⁴ Şüphesiz tüm bu gelişmeler, Rumların Büyük Taarruz öncesindeki son çırpınışlarıdır.

Sonuç

Türkiye ile Yunanistan izcilikle hemen hemen aynı dönemlerde tanışmış, ancak Yunanistan'da Balkan Savaşlarından önce bir örgütlenme ortaya çıkmıştır. Yunanlı izciler gerek Balkan gerekse Birinci Dünya Savaşı esnasında Yunan ordusuna destekte bulunmuşlardır. Osmanlı Devleti'nde ise izcilik İttihat ve Terakki'nin konuya eğilmesi ile Balkan Savaşından sonra gelişmiştir. Esasen her iki devlet de izciliğin, gençleri yurt savunmasına hazırlamakta kullanılabileceği noktasında birleşmişlerdir.

Mütareke döneminde Osmanlı başkentinde 5-6 Türk obası faaliyet göstermişse de Türkiye'de izcilik konusundaki esas gelişme Cumhuriyet'in ilanından sonradır. Oysa mütareke döneminde Osmanlı Devleti bünyesindeki tüm unsurlar kendi izcilik örgütlerine sahiptiler ve bunlar içinde sayısal üstünlük Rumlardaydı. Öyle ki Türk İstiklal Harbi döneminde İstanbul'daki Rum izci obası sayısı 45'e, İstanbul hariç Marmara bölgesinde 20'ye ve Batı Anadolu bölgesinde 63'e ulaşmıştır. Rum izciler, Türk topraklarını işgal etmiş Yunan ordusunu destekledikleri gibi pek çok da taşkınlığa imza atmışlardır. Rum izcilerin bu dönemdeki faaliyet-

¹³⁶“Αι Δεσποινίδες Μας Στρατεύονται [Kızlarımız Silah Altına Giriyorlar]”, *Estia* [Estia], 06.05.1922 (23.04.1922), s. 1.

¹³⁷“Τα Διάσημα του Προσκοπισμού [İzcilik Rozetleri]”, *Estia* [Estia], 15.06.1922 (02.06.1922), s. 3.

¹³⁸“Προσκοπική Συγκέντρωση [İzci Toplantısı]”, *Αμάθεια* [Amalthiya], 22.06.1922 (09.06.1922), s. 2.

¹³⁹“Ορκωμοσία Προσκόπων [İzcilerin Yemini]”, *Θάρρος* [Tharros], 24.06.1922 (11.06.1922), s. 2.

¹⁴⁰“Η Ορκωμοσία των Προσκόπων [İzcilerin Yemini]”, *Θάρρος* [Tharros], 26.06.1922 (13.06.1922), s. 2.

¹⁴¹“Δηλώσεις του Γεν. Εφόρου Ελλ. Προσκόπων Λοχ. Πτέρη εις Συντάκτην Μας [Yunan İzci Örgütü Yönetim Kurulu Başkanı Yüzbaşı Pteris'in Muhabirimize Beyanatları]”, *Estia* [Estia], 26.06.1922 (13.06.1922), s. 1.

¹⁴²“Ο Προσκοπισμός [İzcilik]”, *Estia* [Estia], 11.08.1922 (29.07.1922), s. 1.

¹⁴³Κώστας Χατζηαντωνίου [Kostas Hacıantoniyu], *Μικρά Ασία - Ο Απελευθερωτικός Αγώνας [Anadolu - Özgürleştirme Mücadelesi] 1919-1922*, Εκδόσεις Πελασγός [Pelagos Yayınları], Αθήνα [Atina] 1994, s. 283-285.

¹⁴⁴“Προσκοπικός Συναγερμός [İzci Alarmı]”, *Θάρρος* [Tharros], 12.08.1922 (30.07.1922), s. 2; “Προσκοπικός Συναγερμός [İzci Alarmı]”, *Estia* [Estia], 12.08.1922 (30.07.1922), s. 3.

lerini yorumlayabilmek ve Megali İdea ile bağlantıyı ortaya koyabilmek için öncelikle Yunan İzci Örgütü'nü tanımakta yarar vardır.

Yunan İzci Örgütü, Venizelist ve Megali İdeacı, Yunan toplumunun önde gelen şahsiyetlerince kurulmuş, Yunanistan Başbakanı Eleftherios K. Venizelos tarafından maddi ve manevi olarak desteklenmiştir. Yunan İzci Örgütü'nün 1912'deki ilk tüzüğünde amacının Yunan Krallığının her yerinde ve dışındaki "Hellen" çocukların iyi vatandaşlar ve askerler olarak gelişimini sağlamak olduğu açıklanmıştır. Yunan Krallığı dışındaki Hellen çocukları ifadesi, Osmanlı tebaası Rum çocuklarını da içine almaktadır. Zira Yunanlılar kendilerini ve Rumları "Hellenler" olarak anmaktadırlar. Tüzükteki bu vurgu, Megali İdea'nın ilk ifadesi olarak kabul edilen Yunanistan Başbakanı Kolettis'in 1844'teki sözlerine de uygundur. Zira Kolettis, *"Doğma büyüme Hellen olan kimse yalnızca bu krallık içinde yaşayan değil, aynı zamanda... Yunan tarihi ya da Hellen ırkıyla ilişkili herhangi bir toprakta yaşamıştır"* demişti. Yine bu tüzükte Atina'daki merkez adına yerel yönetim kurulları tesis edilebileceği ifade edilmiştir. Bu şekilde Osmanlı topraklarındaki Rum İzci Örgütlerinin kurulması ve desteklenmesinin zemini hazırlanmıştır.

Mondros Mütarekesi'nden sonra Rum cemaatin idaresi Venizelist ve Megali İdeacı çevrelerin eline geçmiş ve cemaat Yunanistan ile birleşme hayâlleri kurmaya başlamıştı. Bu ortamda Rum izci örgütleri de kolayca serpilmişlerdir. Gerek İstanbul gerekse İzmir'deki ilk Rum izciler ve liderlerinin Rum jimnastik kulüplerinden çıktıklarının da altının çizilmesi gerekir. Rum İzci Örgütlerinin, Yunan İzci Örgütü ile açık bağlantısını ortaya koyan pek çok kanıt mevcuttur. Örneğin Yunan İzci Örgütü'nün yayın organı *İ Zoî Ton Proskopon* 1921 yılına dek, bir diğer ifadeyle Venizelos'un iktidarda olduğu dönemde İstanbul ve İzmir başta olmak üzere Marmara ve Batı Anadolu'daki Rum İzci Örgütlerine dair haberlere yer vermiştir. Hatta dergide Atina'dan sonra İstanbul ve İzmir'e dair haberlere öncelik verilmiş, sonra Yunanistan'ın diğer bölgelerindeki izcilikle ilgili gelişmeler aktarılmıştır. Bandırma'da Rum izcilerin yemin töreni, Yunan ihtilalinin yüzüncü yılına karşılık gelen Jülyen takvimle 25 Mart 1921'de gerçekleştirilmiştir. 25 Mart, Yunan İzci Örgütü'nün de bayramıdır. Rum izciler üniformalarını Yunanistan elçilik ya da konsolosluklarından temin etmişler, geçit törenlerinde Yunan bayrakları taşımışlar, etkinliklerini Yunan Milli Marşı ile açmışlardır. Rum izcilerin tören ve etkinliklerinde Yunan asker ve sivil yetkilileri ile Patrikhane temsilcileri ve Metropolitler hazır bulunmuşlardır. Rum izcilerin yemininde Tanrı'ya ve vatana karşı görevlerin yerine getirileceğinden söz edilmektedir ki "vatan" denilerek kastedilen "Büyük Yunanistan"dır.

Yunan ordusunun 15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıktığı andan itibaren Rum izciler Yunan birliklerine kılavuzluk etmiş, Yunan ordusuna ait askeri bürolarda çalışmış, çevirmenlik, ulaklık ve postacılık yapmışlardır. Yunanlıların Anadolu'da ilerleyişi başladığında Rum izciler harekât bölgesine kaydırılmışlar, Yunan ordusu saflarında savaştıkları gibi yaralı Yunan askerlerinin nakline de yardım etmişlerdir. Türk ordusunun Sakarya Zaferi Rumları kaygılandırmış, Yunan ordusunun Anadolu'yu terk edeceği söylentileri de başlayınca bunun yaşanması halinde direnişi örgütlemek adına Rumlar EMA'yı teşkil etmişler, Rum izciler de EMA ile çalışmaya başlamışlardır. Yunan ordusuna yardım için bu dönemde kızlardan obalar teşkil edilmesi dahi düşünülmüştür. Tüm bu gelişmeler Yunan ordusunun Türk topraklarını işgal etmeye başladığı ilk andan Anadolu Bozgunu'na dek Rum izcilerden "Büyük Yunanistan" adına hizmet beklediğini gözler önüne sermektedir. Dolayısıyla Rum izcilerin faaliyetleri masum çocukların toplanıp şarkı söyledikleri, beden eğitimi hareketleri yaptıkları ve kırları dolaştıkları etkinlikler değildir.

Yunanistan'ın, Türk topraklarını işgalinden çok önce Rumları teşkilatlandırdığı aşîkârdır. Yunanistan Başbakanı Venizelos da tüm planlarını Rumlardan destek alacağı varsayımı üzerine kurmuştur. Ancak süreç Yunanistan'ın beklediği gibi gelişmemiş, Anadolu Bozgunu Rumların da rahatını bozmuştur. Erkeği, kadını, genci ve çocuğu ile Yunan ordusuna her çeşit desteği sunduğuna tanık olduğu Rumlara, komşuları olan Türklerin yeniden eskisi gibi güvenmeleri mümkün olur muydu? Yunan ordusuna destek vermiş pek çok Rum,

Anadolu Bozgunu neticesi Yunan askerlerini takip ederek Yunanistan'a sığınmıştır. Arda kalanlar ise mübadil olarak yaşadıkları toprakları terk etmişlerdir.

Hakem Değerlendirmesi
Çıkar Çatışması
Finansal Destek

Dış bağımsız.
Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review
Conflict of Interest
Grant Support

Externally peer-reviewed.
The author has no conflict of interest to declare.
The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri
Author Details

Nilüfer Erdem (Doç. Dr.)
¹ İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul, Türkiye
0000-0003-1393-7655 nilerdem@istanbul.edu.tr

Kaynakça | References

1. Arşiv Belgeleri¹⁴⁵

Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ), Αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου 02-24.
Μουσείο Μπενάκη, Αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου, 020-26.

2. Resmi Yayınlar

Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος¹⁴⁶
Ελληνικός Σύνδεσμος Ταταούλων Κανονισμός, Κωνσταντινούπολη, 1919.

3. Süreli Yayınlar¹⁴⁷

Αμάλθεια
Εστία
Η Ζωή των Προσκόπων
Θάρρος
Κόσμος
Ο Συνάδελφος
Πάτρις
Φωνή Κυρίου

4. Araştırma Eserler

Akcan, Erol, "İşgal İstanbul'unda İzcilik Teşkilatı", *Osmanlı İstanbulu V*, ed. Feridun M. Emecen, Ali Akyıldız, Emrah Safa Gürkan, 29 Mayıs Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2018, ss. 233-252.
Apak, Rahmi, *İstiklal Savaşı'nda Garp Cephesi Nasıl Kuruldu*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1990.
Aybars, Ergün, "200 Yıllık Tarihe Bakış: Yunan ve Haçlı Emperyalistlere Karşı Türkiye", *Mora Katliamı ve Anadolu'da Yunan Mezalimi Sempozyumu (15-16 Kasım 2021) Bildiriler Kitabı*, ed. Neşe Özden, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 2024, ss. 755-768
Aydın, Nurhan, İşçi, Rabia, "Milli Mücadele Döneminde Azınlıkların Faaliyetleri", *Müverrih*, C. 1, S.1, 2024, ss. 28-50.

¹⁴⁵Arşiv kaynaklarının ayrıntılı künyeleri dipnotlarda verilmiştir.

¹⁴⁶Yunanistan Resmi Gazetesinin tarih ve sayıları metin içerisinde ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

¹⁴⁷Süreli yayınların ayrıntılı künyeleri dipnotlarda verilmiştir.

- Berber, Engin, "Batı Anadolu Rumlarının Son Fedakarlığı ya da 9 Eylül 1922'yi Önleyemeyen Bir Askeri Yapılanma – Küçük Asya Savunma Örgütü", *Cumhuriyet Gazetesi* 9 Eylül İzmir'in Kurtuluşu Özel Eki, 09.09.2006, ss. 64
- Bozkurt, Abdurrahman, *İtilaf Devletlerinin İstanbul'da İşgal Yönetimi*, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2009.
- Clogg, Richard, *Modern Yunanistan Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1997.
- Eraslan, Cezmi, "Balkan Coğrafyasından Çekilmenin Tarihi Arka Planı – Büyük Devletlerin Kurduğu ve Türkiye Aleyhine Büyüttüğü Devlet: Yunanistan", *Doktor Sadık Ahmet*, ed. Nilüfer Erdem, YTB Yayınları, Ankara, 2021, ss. 15-129.
- Erdem, Nilüfer, *Yunan Tarihçiliğinin Gözüyle Anadolu Harekâtı (1919-1923)*, 3. Baskı, Derlem Yayınları, İstanbul, 2017.
- Eroğlu, Ferhat, "Daima Hazır! Osmanlı Devleti'nde İzcilik Tarihi (1910-1922)", *Gazi Akademik Bakış*, C. 17, S. 34, 2024, ss. 211-232.
- Grigoriadis, Ioannis N., *Kutsal Sentez Yunan ve Türk Milliyetçiliğine Dini Aşılama*, çev. İdil Çetin, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2024.
- Günay, Nejla, "Osmanlı Devleti'nde Kurulan Spor Cemiyetleri ve Jimnastik Derslerinin Milliyetçilik Hareketlerindeki Rolü", *Belleten*, C. 81, S. 292, 2017, ss. 917-946.
- Gürgül, Dilek Kübra, *II. Meşrutiyet Döneminde Karamanlıca Bir Basın Organı: Aktis Mecmuası (1913-1915)*, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- Güven, İsmail, "Osmanlı'dan Günümüze İzcilik Gelişimi ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. 36, S. 1-2, 2003, ss. 65-73.
- Hering, Gunar, *Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, T. 2, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας, Αθήνα, 2004.
- İnan, Kamuran, "Türk – Yunan İlişkilerinde Dinamikler", *Tarih Boyunca Türk – Yunan İlişkileri*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1986, ss. 93-98.
- İzmir 1920 – Yunanistan Rehberinden İşgal Altındaki Bir Kentin Öyküsü*, yay. haz. Engin Berber, Akademi Yayınevi, İzmir, 1998.
- Kılıçoğlu Cihangir, Çiğdem, "İzmir'de Modern Sporun Öncüsü Bir Rum Kulübü: Panionios Jimnastik Kulübü", *İzmir Spor Tarihi*, ed. Günver Güneş, Bahri Okumuş, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2019, ss. 11-22.
- Kılıçoğlu Cihangir, Çiğdem, "Yunanistan'da Monarşi Üzerine Bir Değerlendirme", *Atatürk Yolu*, S. 58, 2016, ss. 99-121.
- Kuruloğlu, Fehim, "Mütareke Dönemi İzmir Spor Hayatı", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. XVIII, Özel Sayı, 2018, ss. 297-314.
- Özlü, Zeynel, Demir, Enver, "İzmir Vilayeti İzci Teşkilatlarına Dair Bulgular (1922-1923)", *İzmir Spor Tarihi*, ed. Günver Güneş, Bahri Okumuş, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2019, ss. 219-230.
- Tagmat, Çağla, "İki Vatanlı Bir Futbol Kulübü: Apollon Smirnis (1891-2017)", *Atatürk Yolu*, S. 64, 2019, ss. 339-356.
- Toker, Hülya, *Mütareke Döneminde İstanbul Rumları*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 2006.
- Toprak, Zafer, "Cumhuriyet Arifesi Türkiye'de İzcilik (1923)", *Tombak – Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat Dergisi*, S. 25, 1999, ss. 71-81.
- Toprak, Zafer, "İttihat ve Terakki'nin Paramiliter Gençlik Örgütleri", *B.Ü. Beşeri Bilimler Dergisi*, S. 7, 1979, ss. 95-113.
- Toprak, Zafer, "Meşrutiyet ve Mütareke Yıllarında Türkiye'de İzcilik", *Toplumsal Tarih*, S. 52, 1998, ss. 13-20.
- Türk İstiklal Harbi*, C. 2, Batı Cephesi, K. 1, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1963.
- Türkyılmaz, Hilmi, Canbulat, Tuncay, Arapoğlu, Halit, Çıraklı, Yaşar, "Toplumsal Değerlerin Aktarılmasında Farklı Bir Yöntem: İzcilik", *Tarih Okulu Dergisi*, S. XLVII, 2020, ss. 2901-2915.
- Βεντήρης, Γιώργος, *Η Ελλάδα του 1910-1920*, T. 2, Εκδόσεις Ίκαρος, Αθήνα, 1970.
- Δέλτα, Πηνελόπη, *Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος*, Αθήνα, 1978.
- Καγκελάρης, Παναγιώτης Δ., "Αθανάσιος Λευκαδίτης - Ο Κεφαλονίτης Ιδρυτής του Προσκοπισμού", *Η Κεφαλονίτικη Πρόοδος*, T. B24, ss. 31-33.
- Κιτρομηλίδης, Πασχάλης Μ., "Νοερές Κοινότητες και οι Απαρχές του Εθνικού Ζητήματος στα Βαλκάνια", *Εθνική Ταυτότητα και Εθνικισμός στη Νεότερη Ελλάδα*, Εκδόσεις Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας, Αθήνα, 1997, ss. 53-131.
- Μαζαράκης Αινίαν, Ι. Κ., *Αγώνες του Νεότερου Ελληνισμού*, Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα, 2003.
- Μελά, Π. Ναταλία, *Παύλος Μελάς*, Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα, 1998.
- Μπαλτάς, Ανδρέας, "Ο Ελληνικός Αθλητισμός στην Κωνσταντινούπολη 1877-1922", *Μικρασιατική Σπίθα*, T. 19, Σέρρες, 2015, ss. 65-78.
- Νανάκης, Σταύρος Α., "Η Χρεια του Οικουμενικού Θρόνου και η Εκλογή του Μεταξάκη 1918-1919", *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη*, 1988.
- Παράδεισης, Νικόλαος Κ., *Ο Προσκοπισμός στις Αλησμόνητες Πατρίδες 1919-1922*, Β' Έκδοση, Εκδόσεις Ο Μικρός Ρωμηός, Αθήνα, 2000.
- Παρασκευόπουλος, Λεωνίδας, *Αναμνήσεις 1896-1920*, T. 2, Βιβλιοπολείο Λαβύρινθος, Αθήνα, 2020.
- Σταθόπουλος, Χρήστος Ζαχ., *Νεανικές Οργανώσεις στην Ελλάδα. Ο Ελληνικός Προσκοπισμός στα Έτη 1923-1939*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Διδακτορική Διατριβή, Μυτιλήνη, 2017.

Τριανταφυλλίδου, Δέσποινα Α., *Πρόσκοποι του Έθνους: Προσκοπική Ιδεολογία και Δραστηριότητες στις Νέες Χώρες*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 2011.

Χατζηαντωνίου, Κώστας, *Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας 1821-1914*, Εκδόσεις Διόρασις, Αθήνα, 2002.

Χατζηαντωνίου, Κώστας, *Μικρά Ασία - Ο Απελευθερωτικός Αγώνας 1919-1922*, Εκδόσεις Πελασγός, Αθήνα, 1994.

Χριστοπούλου, Μαριάννα Δ., “Ο “Ονειρόπολος Πραγματοποιός”: Ελευθέριος Βενιζέλος και η Μεγάλη Ιδέα 1909-1920”, *Ελευθέριος Βενιζέλος. Η Διαμόρφωση της Πολιτικής Σκέψης του: Ιδεολογικές Αφετηρίες και Επιρροές*, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα, 2024, ss. 255-272.

Ψηλός, Χριστοφόρος, “Η Πανελλήνιος Οργάνωση: Η Άγνωστη Φάση του Ελληνικού Επαναστατικού Αγώνα στην Ευρωπαϊκή Τουρκία 1908-1909”, *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, C. 15, 2008, ss. 325-336.

5. Elektronik Kaynaklar

“Αντώνης Μπενάκης (1873-1954)”, (Çevrimiçi), <https://www.xn-----f9bkh3fck.gr/meli/ntonis-mpenakis-1873-1954/> (Erişim Tarihi: 30.12.2024).

“Γεώργιος Κατεχάκης - Ο Θρυλικός Καπετάν Ρούβας του Μακεδονικού Αγώνα”, (Çevrimiçi), <https://www.iellada.gr/istoria/georgios-katehakis-o-thrylikos-kapetan-royvas-toy-makedonikoy-agona> (Erişim Tarihi: 25.12.2024).

“Ευθύμιος Κανελλόπουλος: Ο Γόνος του Κιάτου με την Λαμπρή Διπλωματική Καριέρα”, (Çevrimiçi), <https://gnomipoliton.com/2020/07/15/ευθυμιος-κανελλοπουλος-ο-γονος-του-κι> (Erişim Tarihi: 25.12.2024).

“Μαρμαρωμένος Βασιλιάς”, (Çevrimiçi), <https://www.haniotika-nea.gr/o-marmaromenos-vasilias/> (Erişim Tarihi: 24.12.2024).

“Ο Ύμνος του Ελευθερίου Βενιζέλου”, (Çevrimiçi), https://stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=det2edit&song_id=17375 (Erişim Tarihi: 25.12.2024).

“ΣΕΠ”, (Çevrimiçi), <https://www.sep.org.gr/el/static/history> (Erişim Tarihi: 30.12.2024).

Κολιόπουλος, Ιωάννης Σ., “Η Μεγάλη Ιδέα της Εθνικής Ολοκλήρωσης”, (Çevrimiçi), <https://www.kathimerini.gr/society/429125/i-megali-idea-tis-ethnikis-oloklirosis/> (Erişim Tarihi: 26.12.2024).

Σιδηράς, Ιωάννης ΕΛ., “Μνήμη Μικρασίας - Γης Ελληνικής”, (Çevrimiçi), <https://www.paratiritis-news.gr/istoria/mnimi-mikrasias-gis-ellinikis/> (Erişim Tarihi: 02.01.2025).

Σουντουλίδης, Σταύρος, “26 Απριλίου: Η Γέννηση του Ερμή στην Κωνσταντινούπολη και ο ΠΑΟΚ”, (Çevrimiçi), <https://www.ertnews.gr/anadromes/apo-ton-ermi-konstantinypolis-to-1877-eos-ti-beyoglu-sports-club-144-chronia-istorias/> (Erişim Tarihi: 02.01.2025).

6. Diğer

Εγκυκλοπαίδεια 2002